Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 25 (20. 292) • 1989 йил 31 январь, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 28 январда бўлиб ўтган бу мажлиси ўзининг мазмуни жиҳатидан ҳам, ўтказилиш шакллари жиҳатидан ҳам аввалги мажлислардан фарқ қилди. Унинг фарқи аввало шундан иборат бўлдики, республика халқ хўжалиги ишининг 1988 йилги якунлари чиқарилибгина қолмай, айни вақтда халқ хўжалиги барча тармоқларининг беш йиллик уч йили мобайнидаги фаолияти танқидий таҳлил этилди, белгиланган режаларни амалга оширишдаги қолоқликнинг аниқ-равшан сабаблари очиб ташланди ва бу қолоқликка йўл қўйган раҳбарлар номма-ном айтиб берилди. Мажлис телевидение орқали олиб кўрсатилганлиги республика аҳолисига Ўзбекистон ССРни, унинг айрим регионларини социал-иқтисодий ривожлантириш планлари қандай бажарилаётганлиги билан яқинроқ танишиш, шунингдек ҳозир бирлашмалар, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг меҳнат коллективларида кўтарилаётган саволларнинг кўпчилигига жавоб олиш имконини берди.

Ўзбекистон ССР Госплани раиси ўртоқ А. Р. Отажоновнинг ва республика молия министри ўртоқ И. И. Маматисаевнинг докладларида иқтисодий ислоҳотни амалга оширишнинг дастлабки натижалари айтиб ўтилди ва республика халқ хўжалик комплексидаги молиявий ишнинг аҳволи таърифлаб берилди. Жумладан, масалан, бултур ҳосил қилинган миллий даромад пландаги 0,8 процент, ўрнига 5,1 процент кўпайганлиги таъкидланди. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми ошди, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришини кўпайтиришнинг тўртдан уч қисми ва қурилиш-монтаж ишлари ҳажмини оширишнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига қўлга киритилди. Давлат йўли билан пахта, дон, кўп турдаги мева-сабзавот ва чорвачилик маҳсулотларини харид қилиш плани, товар обороти плани ошириб бажарилди.

Бу сафар камчиликлар, нуқсонлар ва фойдаланилмаётган резервлар мавжуд бўлган тармоқларга раҳбарлик қилаётган ҳукумат аъзоларининг ўзларига мажлис минбари асосан бериб қўйилди. Залда асосан бемалол фикрлашиш вазияти вужудга келтирилди, шу билан бирга, топширилган иш соҳаси учун талабчанлик муҳити ҳукм сурди. Шу боисдан ҳам, уларнинг кўплари гапириб турган пайтларидаёқ ўз ҳисоботларини қайта кўриб чиқишларига, эришилган натижаларга ўз-ўзини танқид руҳида баҳо беришларига, энг муҳими эса бутун диққат-эътиборни етилган муаммоларга ва шу муаммоларни ҳал этиш йўлларига қаратишларига тўғри келди. Чунончи, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг, республика Давлат қурилиш комитетининг йилнинг асосий иқтисодий кўрсаткичларини бажармаганликларига, беш йиллик пландан анча орқада қолишга йўл қўйганликларига эътибор қаратилди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Сударенковнинг нутқида ишлаб чиқариш қувватларидан самарали фойдаланмаган, корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш соҳасида етарли иш олиб бормаган, янги техникани жорий этиш планларини бажармаган министрлик ва идораларнинг, бирлашма ва корхоналарнинг раҳбарлари шанига жиддий эътирозлар айтилди.

Халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари раисларининг ҳисоботлари чоғида аввало социал характердаги масалаларнинг катта комплекси муҳокама қилинди. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси С. Д. Ниетуллаевга халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг ва пудратчи ташкилотларнинг бутун диққат-эътиборини йўл қўйилган қолоқликни тугатишга ва уй-жой, касалхоналар, поликлиникалар ва мактабгача тарбия болалар муассасаларини ишга тушириш беш йиллик планларини сўзсиз бажаришга, шунингдек мева-сабзавот маҳсулотлари етиштиришни яхшилашга қаратиш таклиф этилди. Андижон область ижроия комитети ва унинг раиси Э. Р. Раҳимовга пахта етиштириш планларининг бажарилмаслиги ва капитал қурилишга ажратилган маблағларнинг ўзлаштирилмаслиги сабабларини батафсил аниқлаш топширилди.

Республика Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров мажлисни якунлар экан, ҳукумат аъзолари ва унинг аппаратидаги ходимларнинг, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари раҳбарларининг бутун диққат-эътиборини республика экономикасида бошланган баъзи ижобий силжишлар ҳали тузукроқ ривожланмаганига ва халқ хўжалигининг барча тармоқларига ёйилмаганлигига қаратди. Ўзбекистоннинг социал-иқтисодий тараққиётида носоғлом ҳодисалар ҳали ҳам сақланиб қолаётганлиги, бир қанча ҳолларда эса кучайиб бораётганлиги кўрсатиб ўтилди.

Республиканинг ҳар тўрт корхонасидан бири ишлаб чиқариш ҳажмларини камайтириб юборди, 170 та саноат корхонаси эса шартномаларга мувофиқ маҳсулот етказиб бериш планларини барбод қилди. Ишлаб чиқилган «Гўшт», «Сут», «Емхашак», «Балиқ» программалари аниқ мақсадни кўзловчи саботли иш билан мустаҳкамлангани йўқ ва ҳозирча дуруст самара бермаяпти. Қурилиш комплексидаги кескинлик сақланиб қолмоқда, бу соҳада давлат капитал маблағлари ва қурилиш-монтаж ишлари лимитларини ўзлаштириш план топшириқлари бажарилмади, социал соҳа объектлари қурилишида катта қолоқликка йўл қўйилган. Ишлаб чиқаришнинг фан-техника тараққиётига мойиллиги тубдан оширилгани йўқ, бир қанча корхона ва ташкилотлар учун фан-техника тараққиёти хўжалик фаолиятини қайта қуришнинг зарур шартига айланмади.

Республика экономикасининг молиявий аҳволини соғломлаштириш муаммоларига алоҳида эътибор берилди. Меҳнат унумдорлигини ва ўртача иш ҳақини ошириш суръатларининг норматив нисбатига риоя этилмаяпти. Агросаноат ва қурилиш комплексларининг, мебель саноати ва бошқа тармоқларнинг юздан кўпроқ корхона ва ташкилоти ҳозир тўлов қобилиятига эга эмас. Товар оборотининг ҳажмлари, пулли хизмат кўрсатиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш юзасидан беш йилликнинг уч йили топшириқлари бажарилмади, шунинг натижасида аҳолининг пул даромадлари ва харажатлари номутаносиблиги кескинлашди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг худди шу куни бўлиб ўтган мажлисида республикада халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш соҳасидаги ишларнинг аҳволи махсус кўриб чиқилганлиги тасодифий ҳол эмас. Раислик қилувчи муҳокамани якунлаб, мана шу камчиликларнинг ҳаммаси 1989 йилнинг 1 январидан эътиборан хўжалик юритишнинг янги шароитларига тўла-тўкис ўтган моддий ишлаб чиқариш соҳасининг иш натижаларига салбий таъсир қилмасдан қола олмайди, деб таъкидлади.

Қабул этилган қарорда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети 1988 йилда ва беш йилликнинг ўтган даврида Ўзбекистон ССР министрликлари ва идораларининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг, иттифоқ қарамоғидаги бирлашма ва корхоналарнинг раҳбарлари республика халқ хўжалигининг ишини иқтисодий ислоҳот ва актив социал сиёсат талабларига мувофиқ қайта қуришни таъминлаш учун зарур даражада қатъият кўрсатмаганликларини уқтириб ўтди.

Уларга 10 февралга қадар беш йилликнинг ўтган босқичини чуқур ва атрофлича таҳлил этиш ҳамда туб иқтисодий ислоҳотни изчиллик билан ривожлантира бориб, экономикани социал соҳага қаратишдаги ва ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг интенсив омилларини кучайтиришдаги ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш чора-тадбирларини амалга ошириш таклиф қилинди. Шу билан бирга, меҳнат унумдорлигини оширишни таъминлашга, ишлаб турган ишлаб чиқариш қувватларидан ва материал ресурсларидан янада тўлиқ фойдаланишга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга биринчи галда эътибор берилиши лозим. Бутун ташкилотчилик ва хўжалик фаолиятини халқ фаровонлигини оширишнинг долзарб вазифаларини ҳал этишга қаратиш, бунда 1989 йилдаёқ озиқ-овқат таъминотида сезиларли ижобий силжишларга эришиш, аҳолини халқ истеъмоли моллари ва хизматлар билан таъминлаш, социал-маданий соҳанинг моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш зарурлигига асосланиб иш тутиш керак.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев қатнашди.

«ФОБОС» СТАНЦИЯСИ МАРС СУНЪИЙ ЙЎЛДОШИ ОРБИТАСИДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 30 январь. (ТАСС). Планеталараро «Фобос» автомат станцияси 200 кунлик парвоз давомида 470 миллион километрдан кўпроқ масофани босиб ўтди ва Марснинг сунъий йўлдоши орбитасига ўтказилди.

Илгари хабар қилинганидек, Марсга яқинлашишни таъминлаш учун 23 январда станциянинг ҳаракат траекториясига тузатиш киритилди. Шундан сўнг у планета сатҳидан 800 километр олисдан ўтувчи траекторияга ўтди. Учиш программасига мувофиқ 29 январь куни Москва вақти билан соат 15 дан 55 минут ўтганда станциядаги тормоз двигатель қурилмаси ишга солинди. Тормозланиш станциядаги бошқарув системаси ёрдамида, олдиндан ишлаб чиқилган программадан ҳамда оператив баллистик ҳисоб-китоб маълумотларидан фойдаланиб автоном тарзда бажарилди. Ўтказилган маневр натижасида станция мўлжалга яқин эллипссимон шаклидаги орбитага чиқди, орбитанинг параметрлари қуйидагича:

— Марс сатҳидан энг кўп олислиги (апоцентрда) — 79750 километр;

— Марс сатҳидан энг кам олислиги (прицентрда) — 850 километр;

— Орбитанинг Марс экваторига нисбатан оғиши — 1 даража;

— Планета атрофини айланиш даври — 76,5 соат.

Станция шу орбита бўйлаб учиши чоғида планетанинг сатҳи, атмосфераси, плазма ва магнит қобиғи комплекс тадқиқ этилади. Кейинчалик Марснинг табиий ва сунъий йўлдошлари нисбий ҳаракатининг мураккаб навигация ўлчовлари комплекси бажарилади ҳамда станциянинг «Фобос»га аста-секин яқинлашувини таъминлайдиган бир қанча актив маневр амалга оширилади.

ЭСТЕТИКА ҲАҚИДА

«К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин. Эстетика ва эстетик тарбия ҳақида» тўплами босилиб чиқди. Тўпламга марксизм-ленинизм классикларининг асарларидан санъат, эстетика, эстетик тарбия фалсафаси муаммоларига оид парчалар, энг муҳим гаплар киритилган.

Китоб олий ўқув юртларининг муаллимларига, студентларига, шунингдек марксча-ленинча эстетикани мустақил ўрганаётган, тарбиявий иш олиб бораётган китобхонларга аталган.

Китобни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясида

Одамлар ишончининг қадрига етайлик

Зилзиладан зарар кўрган Арманистон шаҳарларида дастлабки уйларга пойдевор қўйилганлиги ҳақидаги хабарларни ушбу шаҳарларнинг аҳолиси ҳам хурсанд бўлиб, ҳам хавотирлик билан кутиб олишди. Вайрон бўлиб кетган уй-жой тикланаётганлигининг аён нишоналарини кўриб қувонишяпти, албатта, иккинчи жиҳатдан эса янги шаҳарлар ва қишлоқлар илгаригига нисбатан яхшироқ бўлармикан, соф арманча колорит сақланиб қолармикан, миллий архитектуранинг ўзига хос хусусиятлари эъзозланармикан, деган саволлар пайдо бўлмоқда. Нега энди ҳозиргача ҳам қурилишлар лойиҳалари ёки уларнинг макетлари кўриклари ва муҳокамалари ўтказилмади, ахир шундай қиламиз, деб ваъда берилган эди-ку.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясининг 28 январь куни СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Л. А. Воронин ўтказган навбатдаги амалий мажлисида қабул қилинаётган қарорлар ҳақида жамоатчиликни батафсилроқ хабардор қилиш зарур, деб таъкидланди. Комиссия лойиҳа ва қурилиш ташкилотлари раҳбарлари зиммасига Арманистон аҳолисини ўтказилаётган ишларнинг асосий босқичлари билан мунтазам таништириб боришни, республиканинг оммавий ахборот воситалари, радио ва телевидениедан кенг кўламда фойдаланиб, одамлар фикр-мулоҳазаларини ҳисобга олиб боришни юклади. Сўз бошқа-ю, иш бошқа бўлиб қолмаслиги учун одамлар ишончининг қадрига етиш зарур.

Комиссия офат содир бўлган зонадаги шаҳарларда қурилишни бошлаб юборган барча ташкилотлар учун шу йилнинг 1 февралидан бошлаб бемалол ишлаш имкониятини яратиш вазифаларини назарда тутиб, лойиҳа ишларининг аниқланган графигини кўриб чиқди. Масалан, Ленинакан учун ҳозирнинг ўзидаёқ сейсмик микрорайонлаштириш картаси тузилди.

Агар республика шимолида мавжуд бўлган 1500 дан кўпроқ уй конструкциялари кучайтирилса ва капитал ремонтдан чиқазилса, буларга одамлар яна кўчиб кириши мумкин. Ана шундай ҳар бир уйда юқорида айтилган ишларни бажариш учун лойиҳа зарур. Комиссия лойиҳалар тузишни тезлаштиришни талаб этди. Дарҳақиқат, фақат Кировакан шаҳрининг ўзидагина авария ҳолатидаги уйларни тиклаш эвазига 80 минг киши учун уй-жой муаммосини ҳал этса бўлади.

Якка тартибда уй-жой қурилишини кенг авж олдириш керак, бу ўринда республикага бу йил аҳолига сотиладиган қурилиш материаллари учун фондлар ўтган йилга нисбатан уч баравар кўп ажратилганлигини таъкидлаб ўтиш лозим. Аммо жойларда қурилиш учун бўш майдон йўқлиги рўкач қилиниб, якка тартибда уй-жой қуриш орқага сурилмоқда. Маҳаллий штаблар, партия ва совет ходимлари пайдо бўлаётган муаммоларни масъулиятни чуқурроқ ҳис этиб ва ташаббус билан ҳал этишлари, бу ишларни республика органлари ёки, ҳатто марказий органлар зиммасига юклаб қўймасликлари керак.

Комиссия территорияларни янги қурилишга ажратиб бериш хусусидаги масалада бу мақсадлар учун ҳайдаладиган ерлардан фойдаланишга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисидаги ўзининг принципиал позициясини тасдиқлади. Маҳаллий ҳокимият органлари бўлтак ерлар, тоғ ёнбағирларига эътиборни қаратишлари лозим, агар тегишли тайёргарлик кўрилса, бу ерларда уй-жой қурса бўлади.

Комиссия мунтазам тарзда, ҳар бир мажлисда конкрет шаҳарлар, район марказлари ва ишчи посёлкаларини тиклаш қандай бораётганлигини батафсил таҳлил этиб боришга қарор қилди. Бу галги мажлисда Кироваканни тиклаш, яъни бу шаҳарда уй-жой, мактаблар, болалар боғчалари, социал-маданий-маиший объектлар қурилиши, одамларни ишга жойлаштириш масаласи кўриб чиқилди. Кировакан темир йўл станциясини ривожлантириш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Кироваканда ўқув машғулотларини бошлаш юзасидан ўтказилган ишни комиссия маъқуллади: шаҳардаги барча ўқувчилар мактабларга қатнай бошлади.

Мажлис ишида Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари С. Г. Арутюнян иштирок этди.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВнинг Кубага қиладиган визити тўғрисида

М. С. Горбачевнинг илгари 1988 йилнинг декабрида ўтказиш режалаштирилган Кубага расмий дўстлик визити ўзаро келишувга мувофиқ шу йил апрель ойининг бошларида бўлади.

(ТАСС).

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТДА СУРЪАТ ВА НАТИЖА БЎЛСИН!

Ўзбекистон ССРнинг 1988 йилги социал-иқтисодий тараққиёти

Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитетининг ахбороти

1988 йилда партия XXVII съезди ва КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференцияси қарорларини Ўзбекистонда амалга ошириш чоғида халқ хўжалиги айрим тармоқлари равнақидаги қолоқликка барҳам бериш учун бир қанча тадбирлар кўрилди. Иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш, корхона ва ташкилотлар анчагина қисмининг хўжалик юритиш ва меҳнатни ташкил этишнинг янги шарт-шароитларига ўтказилиши мазкур корхоналар ва ташкилотлар ишининг пировард натижаларига ижобий таъсир эта бошлади.

Республика иқтисодий ва социал тараққиётининг бир қанча асосий кўрсаткичлари бўйича 1987 йилга нисбатан ўсишнинг анча юқорироқ суръатларига эришилди (таққосланадиган баҳоларда; процент ҳисобида):

	1987 йилги амалдаги даража		
	1988 йил плани	1988 йилда амалдагиси	Маълумот учун: 1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Ҳосил қилинган миллий даромад	16,5	5,1	0,8
Моддий ишлаб чиқариш корхоналарининг соф маҳсулоти		4,7	
Саноат маҳсулоти	5,3*)	3,3	2,6
Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш (спиртли ичимликлар бу ҳисобга кирмайди)	8,6	8,0	6,6
Қишлоқ хўжалик маҳсулоти	14,2	2,6	0,3
Асосий фондларни ишга тушириш		−0,6	0,1
Капитал маблағлар	5,2	1,7	2,7
Умумий фойдаланишдаги транспортда юк ташиш (жўнатиш) ҳажми	2,9	3,1	−10,5
Меҳнат унумдорлиги:			
Халқ хўжалигида	17,8	4,2	−4,0
Саноатда	3,5*)	2,4	0,3
Қишлоқ хўжалигида (ижтимоий ишлаб чиқариш)	15,9	6,3	−0,1
Қурилишда	3,6*)	5,6	0,7
Ишчи ва хизматчилар сони	2,4	0,9	2,5
Халқ хўжалигида иш ҳақи фонди	2,6	4,6	4,9
Ишчи ва хизматчиларнинг пул билан тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи	0,3	3,7	2,3
Колхозларнинг жамоат хўжалигидаги колхозчилар меҳнатига тўланадиган ойлик ўртача ҳақ	3,0	4,9	1,9
Ижтимоий истеъмол фондларидан аҳолига тўловлар ва имтиёзлар	3,0	4,5	5,9
Аҳоли жон бошига реал даромадлар	5,8	3,5	−2,9
Давлат ва кооператив савдосидаги чакана товар обороти	7,9	9,1	0,2
Аҳолига пулли хизматлар	28,9	20,5	9,6

*пландаги базага нисбатан

Ҳосил қилинган **миллий даромад** амалдаги нархларда 22 миллиард сўмлик бўлди.

1988 йилда 24,6 миллиард сўмлик **саноат маҳсулоти** ишлаб чиқарилди, бу ўтган йилга нисбатан 0,8 миллиард сўмлик кўпдир, 10,3 миллиард сўмлик ёки 1987 йилга нисбатан 0,3 миллиард сўмлик кўп қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштирилди.

Фойда кўпроқ олинди, фонд самараси озроқ ўсди, миллий даромадга материал сарфи камайди. Мазкур даромаднинг 84 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олинди.

Социал соҳадаги тадбирларни яна ҳам фаолроқ амалга ошириш сари бурилиш пайдо бўлди. Миллий даромадда истеъмол фондининг улуши кўпайди. Саноатда истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришнинг устун даражада ривожланиши таъминланди. Меҳнаткашларнинг пул даромадлари ошди. Уй-жой қурилишига капитал маблағ сарфлаш кўпайди. Беш йиллик мобайнида биринчи марта чакана товар обороти плани бажарилди.

Шу билан бир қаторда халқ хўжалиги бир қанча тармоқлари ишидаги мавжуд камчиликлар суст бартараф этилмоқда, **янги хўжалик механизмининг афзалликларидан ҳали тўла-тўкис фойдаланилмаяпти.**

Ҳосил қилинган миллий даромадни ўстиришнинг 1988 йилга мўлжалланган суръатларига эришилмади. Корхоналарнинг миллий даромадни вужудга келтиришга конкрет ҳиссасини белгилаб берадиган ҳамда тақсимлаш характеридаги омиллар ва жаҳон бозорининг коньюктураси таъсиридан ҳоли бўлган моддий ишлаб чиқариш корхоналарининг соф маҳсулоти миллий даромадга нисбатан пастроқ суръатларда ўсди. Саноат корхоналарининг 17 проценти маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномавий мажбуриятларини бажармади. Қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш, қайта ишлаш ва сақлашдаги мавжуд камчиликлар аҳолининг озиқ-овқат таъминотини яхшилашга салбий таъсир этди. Аҳолининг ўсиб бораётган пул даромадлари товарлар ва хизматлар билан тўла-тўкис таъминланмади. Кўпгина товарлар тақчиллиги сақланиб қолмоқда. Саноатдаги ҳар беш корхонанинг бири, қурилишдаги ҳар олти корхонанинг бири фойда кўриш юзасидан план топшириғини бажармади.

СОЦИАЛ ТАРАҚҚИЁТ

Аҳолининг иш билан бандлиги. Республиканинг меҳнат ресурслари бир йилда 230 минг киши кўпайди ва ҳозирги вақтда жами аҳолининг 49 процентини ташкил этмоқда.

Ишчи ва хизматчиларнинг жами сони 5 миллион кишидан, колхозчиларнинг жами сони бир миллион кишидан ортиб кетди. Кооперативларда ҳамда якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан қарийб 104 минг киши банддир. Шуларнинг учдан икки қисмидан кўпроғи — давлат корхоналари ва ташкилотларидан ўтган ёки ўриндошлик йўли билан ишлаётган ишчи ва хизматчилардир.

Меҳнат ресурсларини бошқаришнинг умумдавлат системаси тузилмоқда. Ўтган йилнинг 3 квартали мобайнида аҳолини ишга жойлаштириш, уни қайта ўқитиш ва ҳунарга йўналтириш марказлари ва бюроларига 110,4 минг киши мурожаат қилди. Шулардан 99 минг киши ўзига иш танлаб олди.

Аҳоли даромадлари. 1988 йилда аҳоли пул даромадларининг ўсиши умуман аввалги икки йилга нисбатан юқорироқ бўлди. Бу қисман меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шароитларини жорий этиш, илгари йиғилган ҳамда ставкалар ва маошларни ошириш учун фойдаланилган маблағларни тўлаш билан боғлиқдир. Шу билан бир қаторда иш ҳақининг кўпайиши ишлаб чиқариш натижаларини ўстириш, унинг самарадорлигини ошириш билан етарлича боғлиқ бўлмади.

Халқ хўжалигида банд бўлган ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 170 сўмдан 175 сўмга кўтарилди.

Колхозчиларнинг меҳнатига ўртача ойлик ҳақ тўлаш 1987 йилдаги 132 сўмдан 139 сўмга етди.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 7,6 миллиард сўмлик тўлов ва имтиёзлар олди, бу ўтган йилга нисбатан 0,3 миллиард сўм кўпдир. Колхоз аъзолари ва уларнинг оилаларига камида ўн йилдан буён тўланаётган пенсияларнинг энг кам миқдори оширилди.

Соғлиқни сақлашни ривожлантиришга сарфланаётган маблағлар кўпайтирилди. Беморларнинг овқатланиши, дори-дармон, ускуна ва асбоб-анжом сотиб олиш учун харажат нормалари оширилди, уч ёшгача бўлган болаларга дорилар бепул берилмоқда. Етим болалар ва ота-оналарининг қаровисиз қолган болаларнинг, шунингдек, уруш ва меҳнат ветеранларининг турмуш шароитларини яхшилаш тадбирлари кўрилди.

Аҳолининг СССР омонат банки муассасаларидаги пул маблағлари 12,5 процент кўпайди ва 1989 йилнинг бошига келиб, 6,2 миллиард сўмга етди.

Аҳоли даромадининг ўсиши товарлар ва хизматларга эҳтиёжни кўпайтирди, бу эҳтиёж тўла қондирилаётгани йўқ.

Озиқ-овқат маҳсулотлари ва ноозиқ-овқат товарлар ишлаб чиқариш. 1988 йилда 9,7 миллиард сўмлик халқ истеъмоли товарлари (спиртли ичимликлар қиймати бу ҳисобга кирмайди) ишлаб чиқарилди, бу ўтган йилга нисбатан 714 миллион сўмлик кўпдир.

1988 йилда **озиқ-овқат** маҳсулотлари ишлаб чиқариш 77 миллион сўмлик кўпайди. Озиқ-овқат маҳсулотларининг айрим энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди:

(Давоми 2-бетда).

«ИЗВЕСТИЯ ЦК КПСС» ЖУРНАЛИНИНГ БИРИНЧИ СОНИ

«Известия ЦК КПСС» ахборот журналининг биринчи сони босмадан чиқди. У М. С. Горбачевнинг журналхонларга мурожаатномаси билан очилади. Марказий Комитет, дейилади мурожаатномада, партия раҳбарияти билан коммунистларнинг кўп миллионли армияси, қайта қуришнинг асосий кучи бўлган барча меҳнаткашлар билан алоқани мустаҳкамлашга, унга яна ҳам жўшқин тус беришга ҳаракат қилмоқда. Журнал жамоатчилик фикрини фаол шакллантириши, меҳнаткашларнинг партия сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда кенгроқ иштирок этишларига кўмаклашуви, ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлиларнинг қайта қуришнинг юксак мақсадларига эришиш ниятида жипслашиши ишига хизмат қилиши лозим.

Ушбу сонда эълон қилинган материалларда Марказий Комитетнинг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясидан кейинги иши тўғрисида шу давр мобайнида қабул қилинган, аммо илгари эълон қилинмаган қарорлар тўғрисида батафсил ахборот бор. Журналхон жамиятнинг социал сиёсий ва маънавий тараққиёти тўғрисида, туб иқтисодий ислоҳот, партия турмушини қайта қуриш ҳақидаги ҳужжатлар билан ҳам танишиши мумкин.

КПСС Марказий Комитетига келган кўпдан-кўп илтимосларга мувофиқ «Известия ЦК КПСС» журнали партиянинг раҳбар кадрлари тўғрисида биографик маълумотларни эълон қилишга киришди. Бу сонда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюро аъзолари, Сиёсий бюро аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитети раисининг қисқача биографиялари эълон қилинган.

Журналда КПСС Марказий Ревизия комиссияси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитети иши тўғрисида, партиянинг халқаро алоқалари ҳақида хабарлар ҳам босилган. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 30—40-йилларда ва 50-йилларнинг бошларида содир бўлган репрессияларга алоқадор материалларни қўшимча тарзда ўрганишга доир комиссиясининг ҳужжатлари бу сонда катта ўрин эгаллаган. Бу ҳужжатларда «Советларга қарши ўнг троцкийчи блок» деб аталмиш иш юзасидан маҳкум этилган кишиларни оқлаш ҳақида ҳикоя қилинади.

«Ахборот ва хроника» бўлимида партияга қабул якунлари, КПСС бюджетининг ижроси. 1989 йил учун марказий газета ва журналларга обуна тўғрисида маълумотлар бор.

«КПСС Марказий Комитетининг почтаси» рубрикаси остида XIX партия конференцияси делегатларига меҳнаткашлар топширган хатлари юзасидан батафсил обзор эълон қилинган, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари топшириғига кўра ўрганилган ва тадбирлар кўрилган бир қанча хатлар ҳам босилган.

«Партия архивидан» бўлими В. И. Лениннинг янги ҳужжатлари — доҳийнинг В. В. Фомин, П. А. Красиков, Л. Д. Каменев, И. Ф. Армандга хатлари билан очилади. Воқеалар ва фактларнинг ҳужжатли хроникаси партия Марказий Комитетининг 1917 йил октябридан кейинги дастлабки ойлардаги фаолиятини кўрсатиб беради. Бу бўлимда А. М. Горькийнинг илгари эълон қилинмаган хатларини ва бошқа материалларни ўқиш мумкин.

Журналнинг бу сонида В. И. Ленин асос солган, 1919—1929 йилларда чиқиб турган «Известия ЦК РКП(б)» нашри тўғрисидаги ҳикоя ҳам эълон қилинган, ҳозир янги партиявий журнал ана шу нашрнинг ишини давом эттирмоқда.

(ТАСС).

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТДА СУРЪАТ ВА НАТИЖА БЎЛСИН!

(Давоми. Боши 1-бетда).

	1988 йилда амалдагиси	топшириқнинг бажарилиш проценти	1988 йилда 1987 йилга нисбатан процент ҳисобида
Гўшт (саноат усулида тайёрлангани), минг тонна	270	91	107
Колбаса маҳсулотлари, минг тонна	58	97	100,5
Сарёғ, минг тонна	16	104	104
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти сутга айлантириб ҳисоблаганда, минг тонна	652	104	106
Маргарин маҳсулоти, минг тонна	29,6	102	100,5
Ўсимлик ёғи, минг тонна	498	100,9	98
Кондитер маҳсулотлари, минг тонна	189	103	109
Консервалар, миллион шартли банка	1198	105	106

Озиқ-овқат товарлари ишлаб чиқариш бирмунча кўпайганлигига қарамай, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдаги аҳвол ҳамон мушкул бўлиб турибди. Савдога кўплаб сифатсиз маҳсулот чиқарилмоқда: январь-ноябрь ойларининг ўзидагина Умумиттифоқ фонди ресурсларидан 6 процентдан кўпроқ ностандарт маҳсулот, картошка браки ва чиқиндиси юборилди.

Халқ истеъмоли ноозиқ-овқат товарлари ишлаб чиқариш ўтган йилга нисбатан қарийб 13 процент кўпайди. Уларни ишлаб чиқариш қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди:

	1988 йилда амалдагиси	топшириқнинг бажарилиш проценти	1988 йилда 1987 йилга нисбатан процент ҳисобида
Ип газлама, миллион квадрат метр	454	92	111
Жун газлама, минг квадрат метр	703	105	103
Шойи газлама, миллион квадрат метр	138	102	103
Трикотаж буюмлар, миллион дона	106	96	111
Пайпоқлар, миллион жуфт	95,7	93	118
Пойабзал, миллион жуфт	42,0	105	108
Холодильниклар, минг дона	170	100,0	119
Мебель, миллион сўмлик	249	97	112
Чинни-фаянс идишлар, миллион сўмлик	71,8	101	104

Илгаригидек, ҳозир ҳам анчагина корхоналар аҳоли учун товарлар ишлаб чиқариш топшириқларини уддалай олмаяптилар.

Йил якунлари юзасидан СССР Қора металлугия министрлиги, СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлигининг ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари, СССР Ўрмон ва ёғочсозлик саноати министрлигининг («Ўзбеклеспром» территориал-ишлаб чиқариш бирлашмаси), СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Қурилиш давлат комитетининг бирлашма ва корхоналари ҳамда бошқалар топшириқни уддалай олмадилар.

Ишлаб чиқарилаётган анчагина миқдордаги товарларнинг турлари истеъмолчилар билан келишиб олинган турлардан фарқ қилмоқда, бу эса шартномавий мажбуриятларга мувофиқ маҳсулот етказиб бериш планининг бажарилмаслигига олиб бормоқда. Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги корхона ва бирлашмаларининг 12 проценти ўтган йили мана шундай мажбуриятга хилоф равишда ишлаб, 31 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотни истеъмолчиларга етказиб бермади.

Енгил саноат молларининг умумий ҳажми чакана нархларда 12 процент кўпайди. Бу ўсишга асосан шартномавий нархлар асосида реализация қилинадиган алоҳида модали буюмлар ҳамда «Янгилик» белгиси қўйиб, чакана нархига устама белгилаб чиқарилган яхши сифатли товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳисобига эришилди. Чунончи, оширилган нархлар билан реализация қилинадиган сифати яхшиланган буюмлар ишлаб чиқариш 1988 йилда 34,6 процент кўпайтирилди, бошқа товарлар ишлаб чиқариш эса атиги 6,8 процент ошди.

Чакана товар обороти ва пулли хизматлар. Давлат ва кооператив савдоси чакана товар оборотининг умумий ҳажми 1988 йилда 15,2 миллиард сўмликни ташкил этди ва 1987 йилга нисбатан амалдаги нархларда 1,3 миллиард сўмлик кўпайди. Пландан ташқари 0,2 миллиард сўмлик мол сотилди. Товар оборотининг кўпайишига сотилган молларнинг физик ҳажми ошиши, маҳсулот турларининг ўзгариши, замонавийроқ ва модалироқ моллар ишлаб чиқарилиши ҳисобига эришилди.

Давлат ва кооператив савдосида айрим молларнинг сотилиши ва ўртача группа харид нархларининг индекслари қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди:

	1988 йилда 1987 йилга нисбатан процент ҳисобида	
	сотилди	ўртача харид нархлари
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	102	102
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	103	103
Сариёғ	111	100,04
Ўсимлик ёғи	102	99,8
Маргарин маҳсулотлар	98	100,1
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари	107	99,8
Пишлоқ	80	100,5
Тухум	113	98
Қанд-шакар	99,1	100,1
Кондитер маҳсулотлари	103	100,4
Чой	107	102
Нон маҳсулотлари	101	105
Картошка	98	106
Сабзавот, мева, цитрус мевалар, қовун-тарвуз	126	110
Спиртсиз ичимликлар	106	102
Минерал сувлар	106	101
Мева ва сабзавот шарбатлари	108	108
Тамаки маҳсулотлари	101	103
Кийим-кечак, ич кийим ва газлама	103	114
Трикотаж буюмлар	103	101
Пайпоқлар	105	110
Чарм пойабзал	102	100,2
Чинни-фаянс, майолика ва шиша идишлар	103	105
Совун ва синтетик кир ювиш воситалари	112	104
Мебель	105	...
Кир ювиш машиналари	104	109
Электр пилесослар	115	101
Соатлар	99,7	108
Фотоаппаратлар	96	92
Радиоприемник қурилмалари	90	100
Телевизорлар,	95	100,4
шу жумладан, рангли телевизорлар	123	...
Велосипед ва мопедлар	99	99
Мотоцикл ва мотороллерлар	98	99,98
Енгил автомобиллар (комиссион савдоси бу ҳисобга кирмайди)	90	105
Шифер	104	100
Автомобиль бензини	129	100

1988 йилда савдога 3,6 миллиард сўмлик, яъни аввалги йилга нисбатан 1,6 процент кам озиқ-овқат маҳсулотлари юборилди.

Республика колхоз бозорларидаги нарх-наво ошиб борди. 1988 йил мобайнида озиқ-овқат маҳсулотларининг бозор нархлари ўрта ҳисобда 8 процент ошган бўлса, гўшт нархи 5,5 процент, картошка 22, мева 14, сабзавот 0,5 процент қимматлашди. Колхоз бозорларидаги ўртача нархлар Қўқонда 18,5 процент, Фарғонада 14, Бухорода 8, Тошкентда 4,6 процент ошди.

Республиканинг бир қанча районларида аҳоли телерадио аппаратлар, мебель, кўпгина хилдаги идиш-товоқ, деворга ёпиштириладиган гулли қоғоз, кир ювиш воситалари, кирсовун ва арзон атирсовун, парфюмерия-косметика маҳсулотлари сотиб олишда қийинчиликларга дуч келмоқда.

Аҳолини ёғоч ва бинокорлик материаллари билан таъминлаш бир мунча яхшиланди, бу материаллар савдога 1987 йилга нисбатан 14 процент кўп чиқарилди. Шу маҳсулотларни ишчи ва хизматчиларга иш жойида сотиш кўпайди, йил давомида 22 миллион сўмлик ана шундай маҳсулотлар сотилди.

Енгил саноат маҳсулотларининг ресурслари етишмай турган бир пайтда савдо корхоналарида аҳолининг талабига жавоб бермайдиган, фасонлари ва моделлари эскирган, сифати паст бўлган 95 миллион сўмлик мол касод бўлиб ётибди.

Аҳолига хизмат қилишда ҳали ҳам катта камчиликлар бор. Жамоатчилик фикри ўрганилганда, кўпгина харидорлар савдо хизматининг даражасини қониқарсиз, деб ҳисоблашлари маълум бўлди; савдо ходимларининг муомаласи қўполлиги ва эътиборсизлиги, молларнинг сифати ва хусусияти масалаларини яхши билмасликлари, иш вақтида сотувчиларнинг иш жойида бўлмасликлари, кўплаб талаб қилинаётган молларнинг устига қўйиб сотиш фактлари ва бошқа камчиликлар қайд этилди. Аҳоли озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат молларининг айрим турларини харид қилишга ҳали ҳам кўп вақт сарфламоқда.

Кўп ҳолларда товар ресурсларининг магазинларга бир маромда келтирилмаслиги қайд этилмоқда, бу эса савдода ўринсиз узилишлар бўлишига, сунъий тақчиллик вужудга келишига сабаб бўлади.

Аҳолига 1,8 миллиард сўмлик ёки 1987 йилга нисбатан 300,5 миллион сўмлик кўп **пулли хизматлар** кўрсатилди, Бироқ белгиланган йиллик план топшириғи 94,5 процент бажарилди. Аҳолига пулли хизмат кўрсатиш планини Наманган ва Хоразм областларининг корхоналаригина бажарди.

Корхона ва ташкилотларда кенгроқ миқёсда пулли хизмат кўрсатиш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти — шундай хизматларни кўрсатиш асосий фаолияти бўлмаган министрлик ва идораларнинг 60 процентдан кўпроғи белгиланган давлат планини бажармади.

Аҳолига 660,8 миллион сўмлик ёки 1987 йилга нисбатан 24,1 процент кўп маиший хизмат кўрсатилди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш плани ошириб бажарилди. Айни вақтда шу хизматларнинг кўпгина турларига бўлган эҳтиёж, жумладан, пойабзал ва кийим-кечак тикиб беришга, кийим-бошни ремонт қилиш ва ювиб беришга бўлган эҳтиёжлар, прокат пунктларининг хизматларига, мебелни тузатиш ва ясаб беришга бўлган эҳтиёжлар қондирилмаяпти.

Уй-жой қурилиши. Республика аҳолиси пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига қурилган ва умумий ҳажми 8 миллион квадрат метрга яқин бўлган 110,4 мингта янги шинам квартира олди, бу эса шундан аввлги икки йил мобайнидаги ўртача кўрсаткичдан 1,3 миллион квадрат метр кўп. 735 минг киши ўз уй-жой шароитларини яхшилаб олди. Фойдаланиш учун топширилган жами уй-жой ҳажмида уй-жой қуриш кооперативлари билан аҳоли қурган уйларнинг улуши 56 процентга етди.

Умуман уй-жойларни фойдаланиш учун топшириш йиллик плани бажарилди. Айни вақтда марказлаштирилган капитал маблағ ва ўз маблағлари ҳисобидан уй-жой биноларини фойдаланишга топшириш планини Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитети, Ўзбекистон ССР Қурилиш давлат комитети (ўз қурилиши бўйича), Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, шунингдек, Самарқанд, Сирдарё, Фарғона, Хоразм областлари ва Тошкент шаҳри бажармади.

Республиканинг уй-жой фонди жами саҳни 227,4 миллион квадрат метрни, ҳар бир киши ҳисобига 11,3 квадрат метрни, шу жумладан, турар жой 7,9 квадрат метрни ташкил этади. Республика аҳолисининг уй-жой билан таъминланиши Иттифоқдаги ўртача даражадан чорак ҳиссадан кўпроқ пастдир. 1988 йилнинг охирида шаҳарларда ва шаҳар поселкаларида 264 мингга яқин оила ўз уй-жой шароитларини яхшилаш учун ҳисобда турар эди. 93 мингдан кўпроқ киши ҳаддан ташқари яроқсиз бўлиб қолган (хароба ва авария ҳолатидаги) кулбаларда яшаб турибди.

Халқ таълими ва маданияти. Турли ўқув юртларида 6,7 миллионга яқин киши таълим олди. Ҳозирги ўқув йилида олти ёшдаги 206,8 минг бола биринчи синф программаси асосида, шундан 32 минг бола мактабгача тарбия муассасаларида ўқитилмоқда.

Мактабгача тарбия доимий муассасаларида 1,2 миллион бола тарбияланмоқда. Мактабгача тарбия муассасаларини ишга тушириш йиллик программаси бажарилмади. Айниқса, шаҳар поселкаларидаги кўпгина мактабгача тарбия муассасаларининг тиқилинчлиги давом этмоқда. Уларда белгиланган нормалардан ортиқча 100 мингдан кўпроқ бола бор. Бундан ташқари яна 150 мингдан зиёд кичкинтой болалар боғчалари ва яслиларига жойлаштирилиши лозим.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан 209,5 минг ўринли ёки 1987 йилга нисбатан 9 процент кўп умумий таълим мактаблари қурилди, уларни ишга тушириш плани бажарилди. Айни вақтда мактаб ўқувчиларининг учдан бир қисми иккинчи ва учинчи сменада ўқимоқда.

Мактаблар ҳисоблаш техникаси билан етарлича жиҳозланмаган, кундузги ўрта мактабларнинг атиги 9 процентида информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари кабинетлари бор. 378,7 минг йигит ва қиз ўрта маълумот олди.

1988 йилда ҳунар-техника билим юртларига 137,2 минг киши қабул қилинди ёки йиллик топшириқ 68 процент бажарилди. Самарқанд, Хоразм ва Бухоро областларининг билим юртларини комплектлаш умуман республикадагидан ёмонроқ аҳволда турибди. 8,8 минг ўринли шундай билим юртлари қурилди. Ҳунар-техника ўқув юртларини ишга тушириш плани 87 процент бажарилди, Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги бу планни 86 процент бажарди.

Олий ўқув юртлари 41,5 минг, ўрта махсус ўқув юртлари 93,4 минг мутахассис тайёрлаб берди. Олий ўқув юртларига 61,5 минг киши, ўрта махсус ўқув юртларига 104,4 минг киши қабул қилинди.

Республикада 7,8 мингтадан кўпроқ кутубхона, 4,5 мингта клуб муассасаси, 6,5 мингтага яқин киноқурилма, 31 та профессионал театр ва 60 та музей ишлади. Оммавий кутубхоналарнинг китоб фонди 87 миллион нусхадан ошди. Киносеансларни томоша қилганлар сони 1987 йил даражасида қолди — ўрта ҳисобда ҳар бир киши 9 марта кинога тушди.

Китоблар, брошюралар, газета ва журналларнинг тиражлари кўпайди, китоб ва брошюраларнинг ўзидан 50 миллион нусхадан кўпроқ нашр этилди.

Аҳоли соғлиғини сақлаш. 1988 йилда сурункали касалликлар диагнози биринчи бор аниқланган 1,2 миллиондан кўп ҳолат, 790 мингтадан кўпроқ заҳарланиш ва майиб бўлиш, 83 мингга яқин грипп билан оғриш ҳоллари қайд этилди. Сил билан оғриш камаймади, айрим юқумли касалликлар бўйича ҳатто кўпайди. Мана шуларнинг ҳаммаси меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотиш билан боғлиқ касаллик кўпайишига сабаб бўлди.

Аҳоли врачлар, ўрта малакали медицина ходимлари, касалхоналар ва поликлиникалар билан кўпроқ таъминланди. Бироқ аҳолининг, айниқса, аёллар ва болаларнинг юқори самарали медицина ёрдамига бўлган эҳтиёжи тўла-тўкис қондирилмаяпти. Республикада врачлар ва касалхоналардаги ўринлар билан таъминланиш Иттифоқдаги ўртача даражадан анча паст.

Йил давомида касалхоналарда 4,6 мингта ўрин тайёрланди, ҳар сменада 13,5 минг беморни қабул қиладиган амбулатория -поликлиника муассасалари ишга туширилди. Касалхоналарни қуриб битказиш плани атиги 72 процент бажарилди. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитети, шунингдек, Қашқадарё, Сирдарё, Тошкент областлари ҳамда Тошкент шаҳри шу кўрсаткич юзасидан белгиланган планни уддалай олмади. Қорақалпоғистон АССРда, Қашқадарё, Сурхондарё, Сирдарё ва Тошкент областларида амбулатория-поликлиника муассасаларини ишга тушириш плани бажарилиши таъминланмади.

Меҳнатни муҳофаза қилишга оид тадбирларга 2,5 миллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди, айни вақтда корхоналарда майиб бўлиш даражаси ҳали ҳам юқорилигича турибди, кўпгина корхоналарда шовқинни, чангни, газ тўпланишини камайтириш тадбирлари бажарилмади.

Санаторий ва дам олиш муассасалари шахобчаси кенгайтирилди, улардаги ўринлар 57 мингтадан ошди. Бироқ бутун аҳолининг атиги 10 процентигина соғломлаштириш муассасаларида даволаниш ва дам олиш имкониятига эга бўлди.

Физкультура ва спортни ривожлантириш орқада қолмоқда. Спорт иншоотлари билан, шунингдек, спорт анжомлари ва асбоб-ускуналари билан таъминланиш етарли эмас.

1988 йилда аҳолининг туғилиш кўрсаткичи ҳар 1000 аҳоли ҳисобига 1987 йилдаги 37,0 ўрнига 35,5 ва ўлим 6,9 ўрнига 6,8 бўлди.

Республикада чақалоқларнинг нобуд бўлиши (ҳар 1000 чақалоқнинг бир ёшга етмай нобуд бўлиши) жуда юқори даражада турибди, бу ҳол кўп жиҳатдан аёлларга ва болаларга медицина хизматини ташкил этишдаги камчиликларнинг ва аёллар меҳнати ноқулай шароитларининг оқибатидир.

Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш. Табиатни муҳофаза қилиш юзасидан ўтказилган тадбирлар доимий манбалардан ҳаво ҳавзасига зарарли моддалар чиқаришни 1987 йилга нисбатан 15 минг тонна миқдорида камайтириш имконини берди. «Узбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасидан, СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги, СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигининг корхоналаридан атмосферага чиқариладиган ифлослантирувчи моддалар анча камайди.

Шу билан бирга СССР Газ саноати министрлигига, СССР Медицина ва микробиология саноати министрлигига, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига, «Узбеклеспром» территориал-ишлаб чиқариш бирлашмасига, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигига қарашли бир қанча корхоналарнинг зарарли таъсири ошди.

Аввалги йилларда бўлганидек, кўпгина министрлик ва идоралар бўйича табиатни муҳофаза қилиш объектларини қуриш ва ишга тушириш, шунингдек, табиатдан оқилона фойдаланишга оид бир қанча бошқа тадбирларни амалга ошириш плани бажарилмай қолди. Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Самарқанд химия заводи, Тошкент чинни заводи табиатни муҳофаза қиладиган энг муҳим объектларни қуриш ва ишга туширишда орқада қолдилар.

ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ

1,7 миллиард сўм ёки 1987 йилга нисбатан 17 процент кўп давлат капитал маблағи ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилишга сарфланди. Корхона ва ташкилотларнинг шу тадбирларга сарфлаган ўз маблағи давлат капитал маблағи умумий ҳажмининг атиги учдан бир қисмига тўғри келди.

Саноатда 1988 йилда 230 та механизациялашган поток ва автомат линиялар, рақамли программа асосида бошқариладиган 171 та металл қирқиш станоги ўрнатилди. Шу билан бирга 1987 йилга нисбатан ишга туширилган саноат роботлари ва роботлаштирилган технология комплексларининг миқдори камроқ бўлди.

Халқ хўжалик комплексларида ишлаб чиқаришнинг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари бирмунча яхшиланди.

Ёқилғи-энергетика комплексида «Узбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмаси электр станцияларининг ўрнатилган қувватларидан фойдаланиш самарадорлиги коэффициенти пландаги даражадан 3 банд ошди. Қатламлардан олинадиган нефтни кўпайтиришнинг замонавий усулларини қўлланиш ҳажми 1987 йилга нисбатан 1,8 баравар ошди. Кўмирни разрезларда очиқ усулда қазиб олиш кўпайди. «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасида шу усулда қазиб олинган кўмирнинг солиштирма салмоғи 87 процентни ташкил этди.

Металлургия комплексида тайёр прокатнинг пўлат қуйишдаги солиштирма салмоғи аввалги йилга нисбатан 7,2 банд камайиб, 79,4 процентни ташкил этди. Электр ёрдамида пўлат эритиш белгилаб қўйилганидан камайди.

Химия-ўрмон комплексида ишлаб чиқарилаётган тола ва ипнинг структураси яхшиланди. Шундай тола ва ип ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида синтетик тола ва ипнинг улуши ўтган йили 74,2 процентни ташкил этди ва 1987 йилга нисбатан 0,9 банд миқдорида кўпайди.

Электрлаштирилган участкаларнинг солиштирма салмоғи темир йўлларнинг ишлатиладиган умумий узунлигида 6,9 процентни ташкил этади. Суюқ ёқилғи камчил бўлишига қарамай, **автомобиль транспортининг** умумий юк оборотида газ билан ишлайдиган автомобилларнинг улуши ҳали ҳам камлигича қолмоқда (2,5 процент).

Агросаноат комплексида интенсив технология асосида донли экинлар етиштириладиган экинзорлар кўпайди: кузги экинзорлар улуши 12 процентни, шолипоялар улуши 62 процентни ташкил этди.

1988 йилда 170 хилдан кўпроқ машина, асбоб-ускуна, аппарат ва приборларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

СССРда биринчи бор ўзлаштирилган машинасозлик комплекси маҳсулотининг товар маҳсулот ҳажмидаги солиштирма салмоғи пландаги 6,4 процент ўрнига 6,9 процентни ташкил қилди. Республикада маҳсулотни янгилаш соҳасида ўтказилаётган иш ҳали етарли эмас. СССРда биринчи бор ўзлаштирилган маҳсулот комплекс корхоналарининг атиги учтадан биттасида ишлаб чиқарилди.

РЕСУРСЛАРНИ ТЕЖАШ

Халқ хўжалигида 230 минг тонна ёки пландаги тежамдан 2,7 баравар кўп ёқилғи-энергетика ресурслари (шартли ёқилғига айлантириб ҳисоблаганда) **тежаб қолинди.** Энергетика ресурсларини тежашга индивидуал сарфлаш нормаларини камайтириш ҳисобигагина эмас, шу билан бирга ишлаб чиқарилган маҳсулот ва бажарилган ишларнинг структурасини ўзгартириш ҳисобига ҳам эришилди. Республика корхоналари цемент ва автобензинни белгиланган ҳажмдан камроқ тежадилар.

БОШҚАРУВНИ ВА ХЎЖАЛИК МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

1988 йилда 613 та ишлаб чиқариш бирлашмаси, корхона, ташкилот ва колхоз (жамидан 5,2 проценти) хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлади.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлаётган саноат корхоналарида ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши хўжалик юритишнинг янги усулига ўтмаган корхоналарга нисбатан 4 баравар ва меҳнат унумдорлиги 11 баравар юқори бўлди.

Тўла хўжалик ҳисобини жорий этган қурилиш ташкилотларида ўз кучлари билан амалга ошириладиган пудрат ишлари планини бажариш даражаси фойда ва меҳнат унумдорлигини ошириш суръатлари эски усулда ишлаб турган ташкилотларга нисбатан юқори бўлди.

1988 йил 1 декабрга қадар 214 та колхоз ва совхоз ижара пудратини жорий қилди, шулардан еттита хўжалик ишлаб чиқаришни ташкил қилишнинг шу усулига тўла-тўкис ўтди.

Республикада ҳали янги хўжалик механизмининг афзалликларидан тўла-тўкис фойдаланилгани йўқ. Тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтган корхоналар 1988 йил давомида маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятларини мунтазам бажармай, умуман саноатдаги даражадан орқада қолдилар.

Тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишлаб турган корхоналарнинг ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш резервлари тўла-тўкис ишга солингани йўқ, 1988 йил январь-ноябрь ойларида уларнинг фойдаси 14 процент, тўла хўжалик ҳисобига ўтказилмаган корхоналарнинг фойдаси эса 18,8 процент кўпайди.

Материал-техника таъминотида туб ўзгаришлар рўй бермади: 1988 йилда улгуржи савдо маҳсулот реализация қилиш умумий ҳажмининг атиги 22 процентини ташкил этди.

Бир қанча корхоналар фойда кетидан қувиб, фақат юқори рентабелли маҳсулотлар ишлаб чиқаришга интилдилар, халқ истеъмол қиладиган арзон моллар ишлаб чиқармадилар.

Халқ хўжалигини бошқаришнинг ташкилий структураларини такомиллаштириш давом этмоқда. Тасдиқланган бош бошқарув схемаларига мувофиқ, иттифоқ-республика ва республика министрликлари бошқаришнинг асосан икки бўғинли системасига ўтказилмоқда, тармоқ бош бошқармалари тугатилмоқда. Область ва район даражасидаги бошқарувнинг ташкилий структураларини такомиллаштириш соҳасидаги ишни амалга оширишга киришилди.

1988 йилда кооперативлар анча кўпайди, улар 230 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилди ва хизмат кўрсатди.

САНОАТ

Давлат буюртмаси ва бевосита алоқаларга мувофиқ **маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятлари** 1987 йилдаги 97,7 процент ўрнига 98,7 процент бажарилди. Бирлашма ва корхоналарнинг 17 проценти шартнома интизомини бузиб, 1987 йилдаги 431,1 миллион сўмлик ўрнига 257,7 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб берди.

Металлургия, машинасозлик, химия-ўрмон, агросаноат комплекслари анчагина қолоқликка йўл қўйдилар. СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлигида, СССР Қора металлургия министрлигида **ҳамма** ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари, СССР Электротехника саноати министрлигида уларнинг 75 проценти, СССР Ўрмон ва ёғочсозлик саноати министрлигида 39 проценти, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетида 16 проценти шартномавий интизомни бузди.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 3,3 процент кўпайди, шу жумладан ишлаб чиқариш воситалари («А» группа) ишлаб чиқариш 2,2 процент, истеъмол буюмлари («Б» группа) ишлаб чиқариш 6,5 процент кўпайди.

Меҳнат унумдорлиги 2,4 процент ошди. Ишлаб чиқаришни ўстиришнинг 73 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди. Меҳнат унумдорлигини ошириш ўртача иш ҳақини кўпайтиришдан орқада қолди.

1988 йилда Қорақалпоғистон АССР, областлар ва Тошкент шаҳрида саноатнинг иши (шу жумладан иттифоқ қарамоғидаги саноатнинг иши) тўғрисидаги маълумотлар қуйидагича (процент ҳисобида):

	маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятларининг бажарилиши	истеъмолчиларга етказиб берилмаган маҳсулот, миллион сўмлик	шартнома мажбуриятларини бажармаган корхоналарнинг улуши	амалдаги ўсиш суръатлари	
				маҳсулот ҳажми (иш, хизмат)	меҳнат унумдорлиги
Қорақалпоғистон АССР	99,0	5,3	15	2,3	0,7
Областлар:					
Андижон	99,1	11,2	16	4,1	—0,2
Бухоро	98,5	9,3	24	12,5	8,1
Қашқадарё	98,5	17,0	12	10,3	7,8
Наманган	99,4	6,6	10	2,3	—0,8
Самарқанд	98,4	33,9	17	1,0	—0,03
Сурхондарё	99,2	5,1	12	—4,4	—8,2
Сирдарё	98,8	8,0	16	—5,1	—8,6
Тошкент	97,5	86,7	26	—0,6	1,9
Фарғона	99,3	18,4	11	2,5	1,7
Хоразм	99,6	2,9	15	7,9	—
Тошкент шаҳри	98,8	52,3	17	7,6	8,1

Янги объектлардаги ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштиришнинг аҳволи яхшиланмаяпти. 1987-1988 йилларда ишга туширилган ва реконструкция қилинган объектлар текшириб борилганида уларнинг учдан икки қисмидан кўпроғи январь-ноябрь ойларида иш билан ўрта ҳисобда 58 процент таъминланганлиги аниқланди. Текширилган объектларда лойиҳа қувватларини ўзлаштиришдаги қолоқлик оқибатида 90 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот олинмай қолди.

Олий сифат категориясидаги маҳсулот ҳажми ўтган йилга нисбатан кўпайди. Шу билан бирга бир қанча корхоналарда стандартларга мос келмайдиган маҳсулот ишлаб чиқариш давом этди, натижада маҳсулотнинг давлат қабули шароитида ишлаб турган 45 та корхонада йил давомида 213 миллион сўмлик маҳсулотнинг 7 проценти биринчи тақдимдаёқ қабул қилинмади, 1,6 миллион сўмлик маҳсулот узил-кесил бракка чиқарилди.

Халқ хўжалик **комплексларидаги** фаолиятнинг 1988 йилги кўрсаткичлари қуйидагича (процент ҳисобида):

	маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятларининг бажарилиши	истеъмолчиларга етказиб берилмаган маҳсулот, миллион сўмлик	шартнома мажбуриятларини бажармаган корхоналарнинг улуши	амалдаги ўсиш суръатлари	
				маҳсулот ҳажми (иш, хизмат)	меҳнат унумдорлиги
Ёқилғи-энергетика комплекси	99,1	6,2	15	—1,1	0,7
Металлургия комплекси	96,8	36,5	36	—1,6	1,9
Машинасозлик комплекси	98,9	34,7	36	10,6	10,3
Химия-ўрмон комплекси	97,9	45,1	34	7,3	7,6
Агросаноат комплекси	99,0	67,5	15	—1,2	—1,3
Социал комплекс (Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги)	99,1	31,2	12	7,7	4,6
Қурилиш комплекси (Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети)	96,5	10,0	60	2,7	5,5

Ёқилғи-энергетика комплексининг корхоналари нефть ва газ қазиб олиш топшириқларини ошириб бажарди. Бироқ кўмир қазиб олиш плани бажарилмай қолди.

Комплекснинг бир қанча бирлашма ва корхоналари маҳсулот етказиб бериш шартномавий мажбуриятларини тўла-тўкис бажармади. Умуман комплексда истеъмолчиларга 6,2 миллион сўмлик, шу жумладан СССР Кўмир саноати министрлигининг корхоналари 6,1 миллион сўмлик маҳсулот етказиб бермади.

Металлургия комплекси корхоналари пўлат ва прокат ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларни бажармадилар, ўтган йилдагига нисбатан пўлат ва прокат ишлаб чиқариш ҳажмини камайтириб юбордилар.

Йўл қўйилган қолоқлик истеъмолчилар олдида шартнома мажбуриятларини тўла-тўкис бажариш имкониятини бермади. СССР Қора металлургия саноати министрлиги корхоналари (шартнома мажбуриятлари 88,2 процент бажарилди) ва СССР Рангли металлургия саноати министрлиги корхоналари (98,3 процент) маҳсулот етказиб беришда энг кўп қолоқликка йўл қўйдилар.

Машинасозлик комплекси маҳсулотининг ўсиши саноат ишлаб чиқариши умумий ҳажми ўсишидан 3,2 баравар илгарилаб кетди.

Электр моторлар, йигирув ва қишлоқ хўжалик машиналари, экскаваторлар ҳамда машина-ускуналарнинг бошқа турларини ишлаб чиқариш давлат буюртмаси топшириқлари бажарилди ва ўсишга эришилди.

Шу билан бирга СССР Электротехника саноати министрлигининг корхоналари топшириққа нисбатан 1,6 минг дона куч трансформаторларини, СССР Химия машинасозлиги министрлиги корхоналари 782 та компрессор, СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги корхоналари 2,6 минг дона трактор прицепи, СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги корхоналари 556 та лифтни етказиб бермадилар.

Умуман машинасозлик корхоналари истеъмолчиларга 34,7 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб берди. СССР Электротехника саноати министрлиги, СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлигига қарашли ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари энг кўп қарздор бўлиб қолдилар. СССР Электротехника саноати министрлиги корхоналари 22,1 миллион сўмлик, СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги корхоналари 2,2 миллион сўмлик маҳсулот етказиб бермадилар.

Машинасозлик заводларининг ишида бир маромда ишламаслик давом этди. Корхоналар декабрь ойининг сўнгги иш ҳафтасида ярим ойлик топшириқдагидан ортиқ кўприк электр кранлари («Подъёмник» заводи), йигирув машиналари («Таштекстильмаш» заводи), экскаваторлар (Тошкент экскаватор заводи), қишлоқ хўжалик машиналари («Узбексельмаш» заводи), учдан бир баравардан зиёд тракторлар (Тошкент трактор заводи) ишлаб чиқардилар.

Химия-ўрмон комплекси корхоналари синтетик аммиак, минерал ўғит, полимер плёнка, химиявий тола ва ип ишлаб чиқариш топшириғини бажарди. Шу билан бирга олтингугурт кислотаси, капролактам, аммофос ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш планларининг бажарилиши таъминланмади.

(Давоми 3-бетда)

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТДА СУРЪАТ ВА НАТИЖА БЎЛСИН!

(Давоми. Боши 1-, 2-бетларда).

Умуман комплекс корхоналари 45,1 миллион сўмлик маҳсулот етказиб бермади. СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги корхоналари (26,8 миллион сўмлик), «Узбеклеспром» территориал-ишлаб чиқариш бирлашмаси корхоналари (6,8 миллион сўмлик) энг кўп қарздор бўлиб қолдилар.

Қурилиш индустриясининг саноат корхоналари цемент, линолеум, асбестоцемент қувурлар ва муфт ишлаб чиқариш топшириқларини бажарди.

Қурилиш индустрияси корхоналарининг айби билан қурилишларга йиллик топшириқларда белгиланганига нисбатан йиғма темир-бетон, асбестоцемент тахталар, пол учун керамик плиталар, ғишт кам етказиб берилди.

1988 йилда саноат маҳсулотининг айрим энг муҳим турларини ишлаб чиқаришни қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин:

	1988 йилда амалдагиси	топшириқнинг бажарилиш проценти	1988 йилда 1987 йилга нисбатан процент ҳисобида
Электр энергия миллиард киловатт-соат	50,6	Х	92
Газ, миллиард куб метр	39,9	107	100,4
Кўмир, миллион тонна	5,5	93	109
Пўлат, минг тонна	1016	92	97
Тайёр ҳолдаги қора металлар прокати, минг тонна	806	87	89
Ўзгарувчан ток электр моторлари, минг киловатт	593	104	140
Куч трансформаторлари, миллион киловатт-ампер	7,7	87	93
Компрессорлар, минг дона	11,3	94	105
Химиявий ускуналар ва уларнинг эҳтиёт қисмлари, миллион сўмлик	43,7	102	123
Йигирув машиналари, дона	1498	103	114
Тракторлар, минг дона	22,4	100,0	87
Трактор прицеплари, минг дона	34,8	93	106
Қишлоқ хўжалик машиналари, миллион сўмлик	199	102	109
Пахта териш машиналари, минг дона	8,1	100,0	105
Экскаваторлар, дона	1587	100,8	103
Минерал ўғитлар (100 процент тўйимли моддага айлантириб ҳисоблаганда), миллион тонна	2,0	103	106
Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари (таъсирчан моддасини 100 процентга айлантириб ҳисоблаганда), минг тонна	44,7	102	125
Олтингугурт кислотаси, миллион тонна	2,6	99	106
Химиявий тола ва иплар, минг тонна	48,9	100,9	106
Синтетик смола ва пластмассалар, минг тонна	160	95	101
Қоғоз, минг тонна	25,6	100,5	103
Картон, минг тонна	55,7	101	134
Цемент, миллион тонна	5,6	100,1	102
Асбестоцемент тахталар (шифер), миллион шартли плита	445	95	102
Асбестоцемент қувурлар ва муфтлар, минг километр шартли қувурлар	2,4	100,3	104
Дераза ойнаси, миллион квадрат метр	1,7	80	77

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ

Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти 1987 йилдагига нисбатан 2,6 процент, жумладан, чорвачилик маҳсулоти 3,5 процент кўпайди.

Жамоат қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлиги 6,3 процент ўсди.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг рентабеллиги ошиб, зарар кўриб ишловчи совхозлар камайди. Шу билан бирга Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига қарашли 114 та совхоз йилни зарар кўриб тугаллади, улар кўрган зарар 52 миллион сўмдан кўпроқни ташкил этди.

Барча категориялардаги хўжаликларда асосий қишлоқ хўжалик экинларининг **ялпи ҳосилини** қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин (минг тонна):

	1988 й.	маълумот учун: йилига ўрта ҳисобда 1981—1985 й.	1986—1988 й.
Дон	2199,9	2450,2	1756,4
Пахта	5365,1	5159,0	5070,8
шу жумладан, ингичка толали пахта	561,0	494,5	559,6
Картошка	308,4	305,2	292,8
Сабзавот	2759,9	2505,8	2602,9
Озуқабоп полиз маҳсулотлари	929,3	930,3	777,0
Мева ва резавор мева (цитрус мевалар бунга кирмайди)	616,8	780,9	625,1
Узум	640,4	611,2	662,6

1988 йилда дон экинлари ҳосилдорлиги гектаридан 1987 йилдаги 18,1 центнер ўрнига 20,9 центнерни, шоли 34,3 центнер ўрнига 37,0 центнерни, дон учун маккажўхори 35,5 ўрнига 44,7 центнерни, пахта 23,1 центнер ўрнига 26,6 центнерни ташкил этди.

Ўтган йилдагига нисбатан Андижон областининг хўжаликлари дон ва сабзавотни; Қорақолпоғистон АССР, Андижон ва Хоразм областлари картошкани; Андижон ва Бухоро областлари полиз маҳсулотларини: Қорақалпоғистон АССР, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё ва Тошкент областлари мева ва резавор меваларни; Бухоро, Самарқанд, Тошкент ва Фарғона областлари ҳамда Қорақалпоғистон АССР узумни камроқ етиштирдилар.

Умуман республикада 1988 йилда планга нисбатан 51,6 минг тонна картошка, 102,4 минг тонна сабзавот, 77,6 минг тонна озуқабоп полиз маҳсулотлари, 127,4 минг тонна мева ва резавор мева, 132,9 минг тонна узум кам олинди.

Республика ҳамда Андижон ва Самарқанд областларидан ташқари барча областлар пахта толаси харид қилиш давлат буюртмасини бажарди. Умуман республикада 1719,2 минг тонна пахта толаси харид қилинди. Бу 1987 йилдагига нисбатан 214,2 минг тонна кўпдир. Бухоро областидан ташқари барча областлар пахтанинг қимматли ингичка толали навларини харид қилиш планини бажарди. Умуман республикада 176,3 минг тонна ингичка толали пахта харид қилинди, бу аввалги йилдагига нисбатан 3,7 минг тонна камдир. Андижон, Бухоро, Самарқанд ва Сурхондарё областларининг хўжаликлари ипак пахта толаси етиштиришни 1987 йилдагига нисбатан камайтириб юбордилар.

Барча категориядаги **хўжаликларда чорвачилик маҳсулотлари** етиштиришни қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин.

	1988 й.	маълумот учун: йилига ўрта ҳисобда 1981—1985 йиллар	1986—1988 йиллар
Гўшт (сўйилган вазнда), минг тонна	428,2	377,8	406,0
Сут, минг тонна	2760,0	2447,8	2638,3
Тухум, миллион дона	2328,5	1773,3	2196,3
Жун (физик вазнда), минг тонна	25,0	24,1	24,3
Қоракўл тери, минг дона	1390,0	2308,8	1470,4

1987 йилдагига нисбатан гўшт етиштириш (сўйилган вазнда) 6 процент, сут 4 процент, тухум 5 процент кўпайди. Тухум тайёрлаш камайиб кетган Наманган ва Фарғона областларидан ташқари Қорақалпоғистон АССР ҳамда барча областларда гўшт, сут ва тухум тайёрлаш кўпайди.

Қорамоллар ва паррандалар маҳсулдорлигини ошириш ҳисобига чорвачилик маҳсулоти етиштиришни ўстиришга эришилди. Ҳар бош сигирдан ўрта ҳисобда соғиб олинадиган сут 135 килограмм ёки 5,8 процент, ҳар бир товуқдан ўрта ҳисобда олинадиган тухум 8 та ёки 4,6 процент ортди.

Барча категориялардаги хўжаликларда чорвачилик маҳсулотларини **давлат йўли билан харид қилишни** қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин:

	1988 йил	маълумот учун йилига ўрта ҳисобда 1981—1985 йиллар	1986—1988 йиллар
Қорамол ва парранда(тирик вазнда), минг тонна	360,1	287,6	349,1
Сут, минг тонна	972,5	807,7	925,9
Тухум, миллион дона	1474,5	1046,6	1341,3
Жун (соф толага айлантириб ҳисоблаганда), минг тонна	18,8	17,7	18,3
Қоракўл, минг дона	1375,0	2250,5	1432,3
Пилла, минг тонна	35,0	31,6	33,8

Маҳсулдор қорамоллар **туёғи** қуйидаги тарзда ўзгарди (1 январгача, минг бош):

	барча категориядаги хўжаликларда 1988 й.	1989 й.	шу жумладан, аҳолида 1988 й.	1989 й.
Қорамол,	4103,1	4098,7	2325,3	2333,5
шу жумладан, сигирлар	1571,7	15,89,0	1119,2	1139,5
чўчқалар	742,7	708,3	12,7	11,8
қўй ва эчкилар	8539,9	8705,3	3049,4	3070,1

Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд, Тошкент ва Хоразм областлари аҳолисининг хўжаликларида қорамоллар, Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд ва Тошкент областининг хўжаликларида қўй ва эчкилар туёғи кўпайди.

1989 йилнинг бошида қишлоқ хўжалик корхоналарида ҳар бир шартли қорамол ҳисобига 8,2 центнер озуқа бирлиги бор эди, бу зоотехника нормаларида кўзда тутилган эҳтиёжга нисбатан камдир.

Давлат агросаноат комитетига 14,6 мингта трактор культиватори, 4,7 мингта пахта териш машинаси, 1,1 мингта соғиш қурилмаси ва кўплаб бошқа қишлоқ хўжалик техникаси **етказиб берилди.**

Тўйимли моддаларни 100 процентга айлантириб ҳисоблаганда 1390,9 минг тонна минерал ўғит, 5,3 минг тонна химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Ўтган йилдагига нисбатан минерал ўғит етказиб бериш 32,1 минг тонна, химиявий озуқа бирлиги 0,8 минг тонна камайди.

Республика агросаноат комплексини ривожлантиришда 3632 миллион сўм капитал маблағ ёки белгиланган лимитнинг 96 проценти фойдаланилди. Ана шу маблағдан 2878 миллион сўми ёки 79 проценти қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, 86 миллион сўми ёки 2 проценти маҳсулотни қайта ишлаш тармоқларига, 151 миллион сўми ёки 4 проценти қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминловчи тармоқларга сарфланди.

Мелиорация қурилишига сарфланган капитал маблағ 1297 миллион сўмни ташкил этди. Бироқ ерларни мелиорациялашга сарфланаётган маблағлар самараси камлигича қолмоқда.

Марказлаштирилган давлат маблағлари ва корхоналар фондлари маблағлари ҳисобига бир вақтнинг ўзида 61,2 минг тонна картошка, сабзавот ва мева сақланадиган омбор фойдаланишга топширилди. Ана шундай омборларга эҳтиёж катта бўлишига қарамай, 1988 йилда уларни ишга тушириш плани Наманган областидан ташқари биронта областда таъминланмади.

Маҳсулотни қайта ишлаш тармоқларининг корхоналари қурилиши қониқарсиз амалга оширилди. Гўштни қайта ишлаш ва сақлаш қувватларини, шунингдек, омихта ем ва тегирмон корхоналарини ишга тушириш плани топшириқларининг бажарилиши барбод этилди.

38,7 минг гектар майдонда мелиорация системаларини комплекс реконструкциялаш ишлари ўтказилди.

Давлат аҳамиятига молик ўрмонларда дарахтзорларни қайта тиклаш ишлари 41 минг гектардан кўпроқ майдонда олиб борилди. Ўрмонзорларни қайта тиклаш ишларининг умумий ҳажмида кўчат ўтказиш ва ўрмонлар барпо этиш ишлари салкам 40 минг гектарни ташкил этди.

Колхоз ва совхозларнинг жарлик, қумлоқ ва яйловларидаги 12 минг гектардан ортиқ майдонида ихота дарахтзорлари барпо этиш ишлари амалга оширилди.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

6,8 миллиард сўмлик **асосий фондлар,** жумладан, 4,1 миллиард сўмлик ишлаб чиқариш фондлари фойдаланишга топширилди.

Давлат капитал маблағлари лимитини ўзлаштириш ҳамда 1988 йилда халқ хўжалиги ва комплексларда ана шу маблағлар умумий ҳажмида корхоналар ва ташкилотлар фондлари маблағларининг улушини қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин:

	давлат капитал маблағлари, миллион сўм: жами:	жумладан, корхоналар ва ташкилотлар фондлари маблағлари	давлат капитал маблағларидан фойдаланиш проценти: жами:	жумладан, корхоналар ва ташкилотлар фондлари ҳисобига	давлат капитал маблағларида корхоналар ва ташкилотлар фондлари маблағларининг салмоғи, процент ҳисобида
Халқ хўжалигида жами	5765	842	91	92	15
шу жумладан, Ёқилғи-энергетика комплекси	558,9	109,1	89	100,9	20
Металлургия комплекси	132,2	66,9	90	83	51
Машинасозлик комплекси	140,0	66,1	89	110	47
Химия ўрмон комплекси	149,4	103,3	80	84	69
Қурилиш комплекси	203,0	30,1	86	120	15

Ёқилғи-энергетика комплексида Тошкент областидаги Янги Ангрен ГРЭСида бешинчи энергоблок ва Ангрен кўмир разрезида кўмир қазиб оладиган қувват, шунингдек, Қашқадарё областининг Муборак иссиқлик электр централида буғ қозони ва магистрал газ қувури участкалари ишга туширилди.

Металлургия комплексида Тошкент областининг Бекобод шаҳридаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металлар прокати ишлаб чиқарадиган ва Андижондаги «Вторчермет» ишлаб чиқариш бирлашмаси цехида темир-терсакни қайта ишлайдиган қувватлар фойдаланишга топширилди.

Химия-ўрмон комплексида Тошкент областининг Чирчиқ шаҳридаги «Электрохимпром» бирлашмасида кучсиз азот кислотаси ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга туширилди.

Қурилиш комплексида Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитети ва Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг корхоналарида йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари ишлаб чиқарадиган Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети ва Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети корхоналарида ғишт ва керамзит ишлаб чиқарадиган қувватлар фойдаланишга топширилди.

Енгил саноатда тайёр газламалар, кийим-кечак ва чарм пойабзал ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга туширилди, тўқув станоклари ва урчуқлар ўрнатилди.

Транспорт тармоғи кенгайтирилди. 206 километр узунликдаги асфальтланган автомобиль йўллари қурилди.

Айни вақтда ишлаб чиқариш қурилишининг объектларни ишга тушириш программаси бажарилмади, бир қанча йирик қувватлар ва объектлар фойдаланишга топширилмади, булар орасида аввалги йиллардан қолганлари ҳам бор. Навоий цемент заводида ва «Ахангаранцемент» ишлаб чиқариш бирлашмасида цемент ишлаб чиқарадиган, Самарқанд химия заводида олтингугурт кислотаси, Оҳангарондаги бинокорлик материаллари ва пластмасса комбинатида линолеум, Жиззах пайпоқ фабрикасида пайпоқ, Тошкент чинни заводида чинни буюмлар, Фарғона ва Қаршидаги темир-бетон буюмлари заводларида йиғма темир-бетон ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга туширилмади. Урганчдаги босмахона ҳам фойдаланишга топширилмади.

1988 йилда капитал маблағларни жамлашга, ишлаб чиқариш қурилиши кўламини қисқартиришга эришишга муваффақ бўлинмади. Янги бошланаётган қурилишлар ҳамда қурилаётган корхоналар миқдори ва уларнинг смета қиймати ҳамон юқори бўлиб қолмоқда.

Умуман республика қурилиш ташкилотларида ўз кучлари билан бажарилаётган пудрат ишлари плани 98 процент бажарилди. Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги ҳамда Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигидан ташқари деярли барча қурилиш министрликлари ва идоралари ишга тушириладиган объектларда белгиланган топшириқларни барбод этдилар.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Умумий фойдаланишдаги транспорт айрим турларининг **юк ташишини** қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин:

	1988 йил, миллион тонна	1988 йилда 1987 йилга нисбатан процент ҳисобида
Транспорт — жами, шу жумладан,	375,6	102,6
Темирйўл транспорти	74,8	100,8
Автомобиль транспорти	300,7	103,1
Авиация транспорти, минг тонна	62,0	102,7

Темир йўл транспортида юк жўнатиш йиллик топшириғи 101,9 процент, авиация транспортида 109,9 процент, автомобиль транспортида 100,2 процент бажарилди.

Темир йўл транспорти қора металлар жўнатиш планини (96,2 процент), металл конструкциялар (90,3 процент), бинокорлик материаллари (96,2 процент), рангли руда ва олтингугурт хом ашёси (99,0 процент) жўнатиш планини бажармади.

Юк ортиш ва тушириш учун корхоналарнинг шох йўлларига келган вагонларнинг кўп вақт туриб қолиши давом этмоқда. 1988 йилда юк ортишда ресурсларнинг нобуд бўлиши республикада 30,2 минг вагонни, шу жумладан, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетида 6,8 минг вагонни, Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари министрлигида 2 минг вагонни, «Ўзбекбирлашув»да қарийб бир минг вагонни ташкил этди.

Умумий фойдаланишдаги транспорт барча турларининг **пассажир обороти** 0,5 процент камайди ва 35,2 миллиард пассажир-километрни, шу жумладан, автомобиль транспортида 3,1 процент камайиб, 20,8 миллиард пассажир-километрни ташкил этди. Темир йўл транспорти пассажир обороти йиллик плани 99,8 процент, авиация транспортида 103,1 процент бажарилди.

Автобуслар ва енгил таксиларда пассажирлар ташишдан тушган даромад 453,1 миллион сўмни ёки планга нисбатан 100,4 процентни ва 1987 йилдагига нисбатан 103,3 процентни ташкил этди.

1988 йилда **алоқа** корхоналари аҳолига 94,8 миллион сўмлик ёки 1987 йилдагига нисбатан 11 процент кўп хизмат кўрсатди. План 100,8 процент бажарилди.

Умумий фойдаланишдаги телефон тармоғида асосий телефон аппаратлари сони 1989 йил 1 январида 1988 йилнинг 1 январидагига нисбатан 88 мингта кўпайди ва 1 миллион 185 мингтани ташкил этди. Алоқа корхоналари ишида хат ва хабарларни ўз вақтида етказиб бермаслик, почта орқали жўнатилган посилкалар ва пуллар йўқолиши ва ўғирланиши ҳоллари ҳамон учраб турибди.

* * *

Ўн иккинчи беш йилликнинг уч йили тугалланди. Мамлакат иқтисодий ва социал турмушни қайта қуришнинг янги босқичига кирди. Барча тармоқлар янги хўжалик механизми шароитида ишлашга ўтаётган 1989 йилда ҳамма жойда ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишнинг энг самарали формаларини жорий қилишни таъминлаш, мувофиқлаштирилган бозор таъминланишига ва молиявий муносабатлар тартибга солинишига эришиш, экономикани бошқаришнинг яхлит системасини вужудга келтириш, ўн иккинчи беш йилликни муваффақиятли тугаллаш учун мустаҳкам замин яратиш зарур.

Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитети

Ўзбекистон ССР прокуратурасида

ПРОКУРОР НАЗОРАТИ ҚАЙТА ҚУРИШ РУҲИДА БЎЛСИН

Ўзбекистон ССР Прокуратураси коллегиясининг кенгайтирилган мажлисида 1988 йилги иш якунлари ва социалистик ҳуқуқий давлатни тузиш шароитида прокурор назоратини қайта қуриш юзасидан республика прокуратура органларининг вазифалари кўриб чиқилди.

Муҳокама чоғида ўтган йил прокуратура органлари фаолиятида КПСС XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш, гражданлар ҳуқуқларини муҳофаза қилишни кучайтириш ва прокурор назорати ролини ошириш масалаларига оид қарорларини рўёбга чиқаришнинг муҳим босқичи бўлганлиги айтиб ўтилди. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органлар билан биргаликда қонуннинг ҳарфи ва руҳи бирлигини таъминлашга, унинг талабларини оғишмай бажаришга, социал адолат принципини қарор топтиришга қаратилган, маҳаллийчилик ва бошқа салбий кўринишларга қарши ташкилий ҳамда бошқа зарур чора-тадбирлар кўрилди.

Жойлардаги прокурорлар ўз ишларини қайта қуриб, жамоат фаолиятининг ўзлари учун анъанавий бўлмаган соҳалари — экономика, соғлиқни сақлаш, қурилиш ва уй-жойларни тақсимлаш, ёдгорликлар ва табиий муҳитни муҳофаза қилишга фаолроқ аралашадиган бўлиб қолдилар. Республиканинг иқтисодий турмушини соғломлаштириш — хўжасизлик, давлат интизомини бузиш, ўғирлик, порахўрлик ва бошқа хил суиистеъмолчиликларни аниқлаш ва уларнинг пайини қирқиш соҳасида жадал иш олиб борилди. Давлатга етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш чоралари кўрилди.

Сўзга чиққан кишилар социалистик ҳуқуқ-тартиботни сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш механизмига прокурор назорати воситалари ёрдамида кўрсатилаётган таъсир сезиларли даражада кучайганлигини таъкидладилар. Дастлабки тергов ва судда ишни кўриш босқичларида қонунчиликка риоя этиш масалаларига, ҳуқуқни бузишларнинг олдини олишга, ҳуқуққа зид хатти-ҳаракатлар учун жазолаш муқаррарлиги принципини қарор топтиришга алоҳида эътибор берилди.

Республика Прокуратураси органларининг фаолияти тобора ошкоралашиб бормоқда, оммавий ахборот воситалари, меҳнат коллективлари билан мустаҳкам амалий алоқалар йўлга қўйилмоқда, аҳолини ҳуқуқий тарбиялаш, юридик умумий таълимда иштирок этишни қайта қуриш йўли билан социалистик ҳуқуқий давлатни тузишда прокурор ходимларнинг роли кучаймоқда.

Шу билан бирга коллегия республикада прокурор назоратининг аҳволи айниқса халқ хўжалигининг айрим соҳаларида ошиб бораётган талабларга ҳали тўла даражада мос эмаслигини уқтириб ўтди. Гражданларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш фаолиятида, ҳуқуқбузишлардан огоҳлантиришга оид профилактика ишларида ҳали кўпгина камчиликлар ва нуқсонлар мавжуд.

Коллегия прокурор назоратини амалга оширишдаги мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан конкрет тадбирлар белгилади. Прокурор назоратини йўлга қўйишни яхшилаш, унинг самарадорлигини оширишга оид вазифалар белгиланди ва уларни шу йил ҳал этиш керак.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, СССР Прокуратураси Бош тергов бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. И. Николаев сўзга чиқдилар.

Коллегия ишида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский иштирок этди.

(ЎзТАГ).

БОЛАЛАР УЙЛАРИГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Болалар уйлари ҳамда мактаб-интернатлар тарбияланувчилари ва ходимларининг яқиндагина ташкил этилган уюшмаси активлари билан Ўзбекистон Компартияси ҳамда республика ҳукумати раҳбарлари учрашдилар.

Янги жамоат ташкилотининг аъзолари ҳукуматнинг эътиборини бир қанча муаммоларга жалб этдилар. Етим болаларни асраб олиш системасига, ғасийлик қилиш тўғрисидаги низомга тузатишлар киритиш шулар жумласидандир. Учрашувда алоҳида истеъдодли етим болалар учун ихтисослаштирилган болалар уйларини, кўп болали оилаларнинг фарзандлари ва инвалид болалар учун интернатлар очиш масалаларига катта эътибор берилди. Сўзга чиққан кишилар болалар уйлари учун педагог кадрлар тайёрлашни, шу мақсадда болалар уйларининг собиқ тарбияланувчиларини танлаб олишни такомиллаштириш, улар учун педагогика олий ўқув юртлари ва техникумларга кириш чоғида тегишли имтиёзлар белгилаш зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова нутқ сўзладилар.

Учрашувдан кейин хайрия концерти бўлди, ундан тушган маблағ В. И. Ленин номидаги Совет болалар фондига ўтказилади.

(ЎзТАГ).

КОНСУЛЛИК ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

Ливия Араб социалистик халқ Жамахириясининг Тошкентдаги Бош консули Ал-Мабрук Ал-Хамуди Ўмрон 30 январь куни Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимовга консуллик ёрлиғини топширди.

Ливиянинг консуллик округи Ўзбекистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон, Қозоғистон, Озарбайжон ва Грузия ССРни ўз ичига олади.

Ал-Мабрук Ал-Хамуди Ўмрон совет жамияти турмушининг барча соҳаларини қайта қуриш ва янгилаш даврида ўз ишини Ўзбекистон пойтахтида бошлаётганлиги муносабати билан мамнуният изҳор қилди. У Яқин Шарқ муаммосини ҳал этишда СССРнинг фаол сиёсатини қайд этиб, халқаро кескинликни юмшатиш ва маҳаллий можароларни тинч йўл билан бартараф этиш борасида Совет Иттифоқининг ҳаракатларига юксак баҳо берди.

С. О. Азимов консуллик ёрлиғи қабул қила туриб, Бош консулни унинг фаолияти бошланганлиги билан республика раҳбарияти номидан табриклади, мамлакатда ва Ўзбекистонда рўй бераётган революцион ўзгартишлар жараёни тўғрисида муфассал ахборот берди. Кейинги вақтларда СССР олға сурган кенг миқёсли тинчлик ташаббусларига алоҳида эътибор қаратилди.

Ҳар иккала томон Совет—Ливия муносабатларининг аҳволи ва ривожидан мамнуният изҳор қилди, шунингдек ЛАСХЖнинг Тошкентда Бош консулхонаси очилганлиги бу муносабатларни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлашга хизмат қилади, деб ишонч билдирди.

Консуллик ёрлиғи топширилгандан кейин С. О. Азимов билан А. А. Ўмрон ўртасида дўстона суҳбат бўлиб ўтди (ЎзТАГ).

ЛИВИЯ АРАБ СОЦИАЛИСТИК ХАЛҚ ЖАМАХИРИЯСИНИНГ ТОШКЕНТДАГИ БОШ КОНСУЛИ АЛ-МАБРУК АЛ-ХАМУДИ ЎМРОН

Ал-Мабрук Ал-Хамуди Ўмрон 1947 йилда туғилган. Олий маълумотга эга — филолог.

1975 йилдан дипломатия ишида. ЛАСХЖ ташқи алоқалар халқ бюроси консуллик бошқармаси бошлиғининг ёрдамчиси бўлиб ишлаган.

1976—1979 йилларда ЛАСХЖнинг Констанца (РСР) даги консул ўринбосари бўлди. 1979—1981 йилларда ЛАСХЖ ташқи алоқалар халқ бюроси Европа бошқармасининг ходими бўлиб ишлади. 1981 йилдан 1984 йилгача ЛАСХЖнинг Яман Халқ Демократик Республикасидаги халқ бюросининг маданият маслаҳатчиси бўлди. 1984 йилдан то ЛАСХЖнинг Тошкентдаги Бош консули этиб тайинлангунига қадар ЛАСХЖ ташқи алоқалар халқ бюроси консуллик бошқармасининг ходими эди.

• *Янги асарлар*

Ўткир ҲОШИМОВ

НЕГА? НЕГА?!

• *Ҳикоя*

Троллейбус силкиниб қўзғалди.

— Кейингиси — Бешинчи квартал! Абонементларни компостер қилишни унутманглар. Йўлда контролёр бор.

Ҳамидулла ўрта қатордаги ўриндиқда ўтирибди. Дераза олдида.

«Қўрқади контролёрингдан! Студент анойи экан-да, тутқич берадиган. Ярми самбочи, ярми каратэчи! Шунақа дейди-ку, кейинги пайтда контролёрлар ҳам кооператив тузган. Паттасиз одамни ушласа нақд уч сўмни қуртдек санаб олади. Бир сўми давлатга, икки сўми ўзига. Бир гал ўзи ҳам қўлга тушди. Каппа-катта одам. Уят-е! Палакат босиб, абонементи тугаган экан... Бир эмас, тўртта хирсдай йигит атрофингни ўраб тургандан кейин иложинг қанча? Тўлайсан! Уларниям билгани-билган. Бир кунда эллик кишини ушласа, чўнтагига юз сўм тушиб турибди. Ҳар биттасига йигирма беш сўмдан. Қорнини оғритадими?».

— Эслатаман, йўлда контролёр бор.

«Қулоқ солади гапингга! Ичида сўкаётгандир ҳаммаси».

Бунақа пайтда марказ томонга одам кам бўлади. Троллейбус тиқилинч эмас. Ҳар куни битта йўлдан юраверганингдан кейин ўрганиш бўлиб кетаркан. Саккиз йилдан бери шу. (Қамоқдан қайтганидан буён). Қорақамиш «икки-бир»дан (топган номини қаранг: «икки-бир»миш, ўлсин агар, одамнинг тили келишса) секин йўлга тушади. Битта-битта юр-е-еб студентлар шаҳарчасига келади. Троллейбусга ўтириб (эрталаб жой бемалол-да) Ўрдагача боради. Ишига. Ошхонага. Кечқурун шу йўлдан орқага қайтади. Қорақамишга. Уйига. «Шеф» — инсофли одам. Охун ака. Ишга ундан олдин бориб туради. «Чаққон-чаққон қмирлайдў, Ҳмидиллахон! Ҳли замон лағмонхўрлар клидў».

жонини беради. Ўзиниям хўб ишлаганми! Бўрини айтмайсизми, бўрини! Вой қисталоқ!»

Ота ҳовлиси шу ерда эди. Сув бўйида. Зилзилада унчаям шикаст емади. Болахонанинг синч деворидаги гувалалар тўкилганини айтмаса... Ҳамидулла ўшанда ҳали уйланмаганди. Шоферлик курсини энди битирганди. Аслида-ку, тарихчи бўлмоқчийди. Университетга киришни орзу қиларди. «Китоб ўқигин, ҳа-а, ўқийвер, ёғи чиқади! Отангни бекитиб қўйган ғазнаси бор! Қайнаб чиқяпти. Сени уйлантиради, бола-чақанг билан қўшиб боқади! Тур ўрнингдан, қулупнайни чопиқ қил! Эртага бозорга опчиқиб сотсанг, кунингга шу ярайди!» (Отасининг асаби чатоқ эди).

Зилзила баҳонаси билан «бузди-бузди» бошланди. Бу ерда кўп қаватли муҳташам бинолар қад кўтарар эмиш. Осмонўпар қасрлар... Польшага бир оёғини ташлаб келган отаси қўлтиқтаёғини дўқиллатиб э, югурди-я! Райком, райисполком, горисполком...

Ҳамидулла отасининг чўлтоқ оёғини кўп кўрган. Чап оёғини... Тиззадан юқориси сақланиб қолган оёқ аллақандай ингичка тортиб кетган. Учи тўмтоқ, кўкимтир қизғиш рангда. Шимининг почасини қайириб, оқариб кетган эски қайишига қистириб олади-да, ҳаккалаб бориб деворга тираб қўйилган қўлтиқтаёғига ёпишади. «Резинкаси ейилиб кетибди, — дейди тўнғиллаб. — Бу онангни... аптекада топилса экан!» Ҳассасини дўқиллатиб ҳовлига тушади. «Керак бўлса Масковгача бораман» — дейди аллакимга дағдаға қилиб. — Кўкча мозорида отам ётибди, онам ётибди! Ота-бувамдан қолган уйни бузадиганнинг боши ўнта. Ана қўлидан келса ремонт қиб берсин! Ўлигим шу ердан чиқади. — Иккала ҳасса таёғини ерга баравар уради. — шу ердан! Исполкомдаги жипириққа гапирсам, безраяди. «Майли, подкотлован жой олинг, уч йилдан кейин шу маҳалладан дом берамиз» дейди. Уч йилгача онангни чорбоғида тураманми? «Бўлмаса Қурбақаободдан учстка олинг»миш. Қурбақаободи ернинг киндигида бўлса, тилладан тоғим борми, бир четидан ушатиб иморат қурадиган. Йўқ. Масковга бораман. Учинчи Украина фронтининг жангчиси, Ватан учун қон тўккан «Шуҳрат» ордени кавалери хор бўлди, дейман. Уйим босиб тушгани йўқ, ремонтиям бошида қолсин, бузмасин, кафдеккина ҳовлим бўлмаса ўлиб қоламан, дейман. Домини пишириб есин, дейман».

Отасининг елиб-югуришлари шу бўлдики, уйларида чироқ ўчиб қолди. Газ келмай қўйди. Маҳалладаги ўттиз икки хонадон «дом»га кўчишга рози бўпти. Йигирма битта оилага Қурбақаободдан ер берилибди. Саккиз хонадон «подкотлован»га рози бўлиб, қариндошлариникига кўчиб кетибди. Уйларга бульдозер қўйилди.

— Ўлсин-ей! Мунча имиллайди бу! Аксига олади ўзи. Соатингиз неча бўлди, амаки?

«Амаки-я! Ўзининг юзи тегирмончининг маҳсисига ўхшайди-ку, амаки дейди. Упаниям беармон чаплабдими? Қариликни бўйнига олса ўлади бу хотинлар! Минг сўмлик пальто кийиб, гул кўтариб юргандан кўра икки сўмнинг баҳридан ўтсанг, жониқиб кутаётганингнинг олдига ўн минутда борасан. Ана, кўча тўла кооператив такси».

— Соатим йўқ, хола! Манда соат нима қилсин. Пўристой одам бўлсам.

«Э, ўл-а! Ўзинг ҳам жа-а тажангсан-да! Ёш бўлгиси келса нима қилсин бу шўрлик. Қўндоқда текканда. Гўринг билан бир нур бўлгур отанг ҳам шунақа кажбаҳс эди... Қизиқ, бугун отанг тушингга кирибдими? Қамоқда ётганингда ўлиб кетган отанг? «Қўлтиқтаёғим қани, нега йўқотдинг» деб бақирибдими?»

Тавба, отаси майка-трусида эмиш. Кесилган чап оёғи нуқул дикиллармиш. «Топ! Ҳозир топасан таёғимни, бўлмаса ўртоқ Брежневга бораман, мен фронтовикман, дейман! Сен ҳам арзимга қулоқ солмасанг, личнa Олий Бош Қўмондоннинг ўзига арз қиламан» дермиш. «Э одамнинг тушига нималар кирмайди?».

«Ҳамза театрими? Афишани қаранг, афишани! «Халқлар жаллоди». «Эртага премьера!» Қойил! Эртага одамлар янги томоша кўради. Сталинни сўкиб-сўкиб чиқади. Яшавор, шоввоз. Тириклигида доҳий ясайсан, ўлганидан кейин гўрдан олиб, гўрга тиқасан...

Ана, телестудиядан ҳам ўтдик. Шу... телевизорни ўйлаб топганниям отасига минг раҳмат-е! Уйингда индийский чойни ичиб ёнбошлаб ёт-е-еб дунёни томоша қиласан. Ойнаи жаҳон-да! «Оталар сўзи»ни айтинг. Дилингдаги гапни топади-я. Барака топинг-е, отахон! Ўртадан андиша кўтарилди, одамларда инсоф йўқ... Қаранг, телевизор деган нарсани Тошкентда ясашган экан-у, мушук ановинисини бекитганидек шуниям овоза қилишмайди. Ҳа энди, Тошкент қолоқ бўлган, саводсиз бўлган».

— Ўрдада тушмайсизми, синглим?

«Кўрдингми, дарров чеҳраси ёришди. Нари борса ўзинг тенги хотин кишига «хола» демасанг асаканг кетармиди? Шунақа-ку, пардоз-андоз қилган хотинни кўрса... Ўзингнинг хотининг бошқача-да. Йигирма бир йил турмуш қилиб, бир марта лабига бўёқ сурмабди-я. Икки гапнинг бирида «Раҳматим келса, ҳафта ўтмай тўй қиламиз», дейди. Кўрпа-кўрпачалар тайёр, келин сарполар таппа-тахт. Шу кунларга етказсин. Майли, ҳафта ўтибмас-ку, баҳорда... Умр савдоси-да бу. Келинниям тагтахтини суриштириш керак. Ота-онаси ким, авлод-аждоди ким. Раҳматилла келишган бола. Ичмайди, чекмайди, ёмон йўлга юрмайди. Шундоқ бўлгандан кейин келин ҳам... чиройли бўлади, эсли-ҳушли, уйим-жойим дейдиган бўлади... Эрталаб ишга отланганида «адажон, чойингиз тайёр, қуймоқ пишириб берайми», дейди. Э, умрингдан барака топ, болам! Қўшганинг билан қўша қаригин, бахтли бўл, қизим! Кейин... Неварали бўлади. Тўнғич невараси (албатта, ўғил бўлади. Раҳматилла азамат йигит) ухлаб ётганида қўйнига кириб олади. Уйғонсаки... ҳалигидақа. «Ие полвон, биз томонга чоптириб юбордилар-ку», деса бувиси юпатади. «Неварангиз ҳалидан буён тортқилайди, уйғонмаганингиздан кейин жаҳли чиқди-да, додажониси! Невараси «додажониси»га қараб қиқир-қиқир кулади...»

— Кечирасиз, синглим, ўтиб кетсам... Раҳмат...

«Вой-бў-ў! Атирга чўмилганми бу хотин, нима бало, димоқни ёради-я! Бола-чақадан вақт орттириб пардоз кўнглига сиққани... Э, бизни хотинларни бошидан сув ўгириб ичсанг арзийди. Уйим-жойим дейди, бола-чақам дейди... Худодан ҳам ўргилдим, яхши кўрган бандасидан дардини аямас экан-да! Бугун тағин нолиди: нафасим қисяпти, адаси, ёмғир ёғади шекилли... Ёққани яхши бўлди, шояд нафаси қисгани ўтиб кетса.

«Контролёр кўринмайдими? Даф бўлсин! Болаларга ачинади-да, одам. Студентга уч сўм кичкина пулми? Шунақаку.. елкасига магнитофон осиб, чиройли-чиройли қизларни қўлтиқлаб юрадигани қанча. Магнитофонга етган пул паттага етмайдими? Йў-ўқ, олмайди. Юради отасининг сояйи давлатида магнитофон вараңғлатиб! Ота шўрлик ўғлим Тошкентдек шаҳри азимда ўқияпти, олим бўлиб келади, дейди. Офтобда елкаси яғир бўлиб кетмон уради. Насибасидан қийиб жарақ-жарақ пул жўнатади. Булар бўлса... Ўргилдим оббера-диган шаҳарингдан! Худога шукр, Раҳматилласи яхши бола чиқди. Ичмайди, чекмайди, ёмон йўлга юрмайди. Уям шу ерда ўқирди. Биофакда. Биринчи курсни битириб армияга кетди. Насиб этса, келади эрта-индин».

Оббо! Ёмғир бошланди-ку... Қамалишига ёмғир сабабчи бўлган. Ёмғирмас-ку, хўжайини. «Волга» ҳайдарди, ТНО. Министрни олиб юрарди. Ўша кеча хўжайин идорада анча ўтириб қолди. Кейин тағин «бир жойга» борди. «Севера-Восток»даги тўққиз қаватли уй тагида Ҳамидулла моторни ўчириб, узоқ ўтирди. Ўрганиб қолган. Аввал ҳам кўп келишган «Севера-Восток»ка... Кейин хўжайинини уйига обориб қўйди. Ярим кечадан ошган эди. Ёмғир ёғиб турувди. Ҳамидулла шошиларди. Раҳматилланинг туғилган куни эди. Ўн ёшга чиққан куни. Палакатни қаранг, плаш кийган одам кўчани кесиб ўтаётганини кеч пайқади... Эртасига хўжайини уни юпатди... «Ўзи стовосьмой, пиёниста экан. Оёғи синибди. Балоям урмайди. Касалхонага обориб яхши қипсиз. Сизга ҳеч нима қилмайди: мен борман. Фақат битта илтимос, биров сўраса «анови ёққа» борганимизни айтмайсиз. Уч болам бор, тирикчилик, деб қўяқоласиз».

Ҳамидулла хўжайин айтганини қилди... Икки йилга кесишди. Бир бегуноҳ гражданинга оғир тан жароҳати етказгани учун, давлат машинасидан ўз шахсий манфаати йўлида фойдалангани учун. Аҳлоқ тузатиш колониясига ҳукм қилишди. Аҳлоқ тузатармиш! Начора, пешонада бор экан. Хотини қон-қон йиғлади: хўжайиннинг олдига борса, секретари киргизмабди. Бунақа пайтда одам чодирхаёл бўлиб қоларканми, суддан кейин хотинига айтди. «Ёшсан, мободо кўнглинг бўлинса... бошқа бировга... майли... (Керакмиди шу гап?) Хотинининг кўзи ғазабдан ёниб кетди. «Ундан кўра ўлдириб кетақолинг!» Кейин ўғли билан гаплашди. Раҳматилла учинчи синфда ўқирди. Эсини таниб қолганди... Бошига иш тушганда одам ақлли бўлиб кетарканми, Ҳамидулла хўп доно гаплар айтди. «Сан энди катта йигитсан, ўғлим. Оилада сандан бошқа эркак йўқ. Опангга ёрдам бер, сингилларингни бошини сила». Ўн яшар бола онасига қандай ёрдам беради-ю, сингилларини бошини силаш учун нима қилиши керак?... Нима десин? Бир нима дейиш керакмиди ахир! Ўйлаб турди-да, қўшиб қўйди. «Икки йил нима? Ғиз этади, ўтади-кетади. Сан ўғлим, хапа бўма». Ўғлининг йиғлаб юборишидан қўрқар эди. Агар Раҳматилла йиғласа ўзиям... Йўқ, ўғли йиғламадиям, гапирмадиям. Ерга қараб тураверди.

Сурхондарё областида «аҳлоқини тузатишди». Темирйўл яқинида. Қора пахталик кийган арестонлар... Кечалари оғир ғўнғиллаган самолётлар, мутассил тарақа-туруқ қилиб ўтадиган юк поездлари... Аввалига ярми очиқ вагонларга ортилган юкларнинг усти брезент билан ўраб қўйилгани учун ҳеч бало кўринмасди. Кейин брезент қопламасиз ташийдиган бўлишди. Танклар, замбараклар, БТРлар... Калонияда сиёсий ахборот бўлди. Империализм малайлари Афғонистон демократик республикасидаги Савр инқилобини бўғиб ташламоқчи бўпти. Шонли Совет жангчилари ўзининг интернационал бурчини шараф билан бажаришга киришибди... Ўшанда Ҳамидулла ҳеч нимани ўйламади. Ўйлаб нима қилади? Шу падарингга қусур икки йилни омон-эсон ўтказса, уйига, хотинининг, иккита норасида қизалоғининг олдига борса, ўғлини кўрса бас. Машина деган палакатнинг рулини ушлаган номард! Дуч келган юмушни қилаверади. Зўр келса, Эски шаҳардаги мардикор бозорига бориб ғишт қуяди, ҳоммолчилик қилади. Аммо лекин болаларини бировга зор қилиб қўймайди. Қаранг, бир нарса етти ухлаб тушига кирмабди. Ой ўтади, йил ўтади, пайти келиб сенинг ўғлинг ҳам Афғонистонга боради, интернационал бурчини бажаради...

«Боши тошдан бўлсин ишқилиб. Қўпи кетиб, озиқ қолди».

— Компостер қилмаганлар ўзидан кўрсин. Уч сўм жарима тўласа хотинга пайпоқ ололмайди, уйида жанжал бўлади.

«Оббо! Шанғиллайвераркан-да бу хотин, қулимга микрофон тегди деб!»

«Ғунча». Номиниям топганми? Майли, буям болаларга бир эрмак-да. «Ну, погоди» деса,

Шошма, тағин нима девди. «Раҳматингиз тушимга кирибди, оёғим совқотиб кетяпти, адамга айтинг, менга этик олиб берсинлар, деяпти. Боламнинг жони соғмикан?»

Хотин кишининг туши тескари бўлади. «Анави ёқда» юрганида «тушимда ўлиб қопсиз, ўзингизни эҳтиёт қилинг» деб саккиз марта хат ёзган. Раҳматиллага нима бўларди. Бақувват, эсли-ҳушли бола... Шунақа дейдику, бу... Афғонистони...»

Раҳматиллани аэропортда кузатаётганида қаттиқ тайинлаган: «Ўғлим, сен ақлли йигитсан, опангни ҳоли ўзингга маълум... Мабодо Афғонистонга тушиб қолсанг, хатни Термиздан деб ёзавер».

Мана, икки йилки, «Термиздан» хат келади. Хотини хурсанд. Телевизорда Афғонистонни кўрсатса, тавалло қилади. «Адажониси, пешонамиз ярақлаган экан, яхшиям Раҳматингиз Термизда хизмат қиляпти»... Телевизорни шартта ўчириб қўйсанг, хотининг, қизларингни кўнглига гап келса... Кўраверай десанг... Хайрият, уч кун аввал хат келди. «Термиздан соғинчли салом. Адажон, опажон, ширин сингилларим Маҳфуза, Феруза... Мен соғ-саломат юрибман, ҳеч нимадан камчилик йўқ. Хизматлар осон. Опа! Мендан хавотир олманг. Декабрнинг ўрталарида уйга бораман».

Бугун нечанчи? Ўн иккинчи ноябрми? Бундан чиқди — узоғи билан бир ойдан кейин...

— Келдинизмў, Ҳмидуллахон Чаққон-чаққон қмирлайдў...

Халат қаёқда эди? Ҳа, мана... Э, ўл-а, пиёз ивиб қолибди-ку. Бу шогирд болалар ғирт аҳмоқ-да! Арзимаган тўртта қопни панароққа олиб қўйишга эринган. Пўконидан ел ўтмаган.

— Охун ака! Бу болалар...

— Ҳмидиллахон, ука, буёққа қранг, сизну бир одам чақрватидў. Ваенни одам...

Военнийси ким бўлди? Ие, майор-ку! Савлатидан арава ҳуркади. Нима гуноҳи бор экан? Қизиқ, қучоқлашга бало борми?

— Кечирасиз, ўртоқ начайник... Мен сизни...

— Ҳамид! Танимадинг-а?!

«Ўргилдим! Шапка кийганларга кўзинг учиб турувди! Аҳлоқ тузатиш колониясида хўп кўргансан!»

— Қарасанг-чи яхшилаброқ, «тажанг!»

«Нима, «тажанг» дедими? Ахир, бу...»

— Мактаб эсингдами, тажанг? Мен — Муҳаммадминорман.

«Шошма, шошма... Ахир, бу...»

— Танидингми? Муҳаммадминор... Мен — Муҳаммадминорман.

— Ие, вой, сен-ей! Вой «военний-ей!» Шошма битта ўпий! Э, шапкангни ечиб тургин-да, мундоқ. Минорка! Мана бу бошқа гап!

Ахир, бу Муҳаммадминор-ку. Бурни товуқникига ўхшагани учун «Минорка» деган лақаб орттирган, мактабни битириб ҳарбий билим юртига кирган, энди сенлар билан йигирма беш йил дийдор кўришолмайман, деб йиғлаган Минор...

— Охун ака! Пиёзни болалар тўғрасин. Биз.. бир пиёла чой...

— Шошма, дўстим чой-пойинг керакмас. Юр буёққа! Вақт зиқ.

«Ўҳ-ҳў! Армиядаги старшинага ўхшаб приказ қилади-я, шоввоз! Погон бор — закон бор...»

— Гапимни диққат билан эшит. Сени зўрға топдим. Майли, гап бундамас. Диққат билан эшит. Ҳозир бир жойга борамиз. Ғинг деб овоз чиқармайсан. Ёмон бўлади, тушундингми, менга ёмон бўлади. Военврач сифатида... Бўл тез!

«Нега ёмон бўлади? Қанақа военврач? Шошма, Минор... Муҳаммадминорнинг майорлик погонида илон расми борми? Бундан чиқди...»

— Вақт зиқ! Бугун госпитал бўйича мен дежурман.

Ғиштин девор. Панжара дарвоза. Девор четидаги қўнғироқ.. Муҳаммадминорга честь бериб, ғоз қотган сержант...

— Битта халат! Срочно!

Ҳамидулла халатни минг машаққат билан елкасига илди. Ёмғир ёғаяпти. Сердарахт ҳовли. Дилни ғаш қилувчи пастак ғиштин бинолар... Минг лаънат, қарға мунча кўп! Мунча нолиш қилади, бу мараз махлуқлар.

— Минор! Муҳаммадминор! Жон дўстим! Нима гап? Нима бўлди?

— Жим! Ўн биринчи блокка борамиз. Келишдик, овозингни чиқармайсан. Қўрқма, ҳаммаси жойида. Ўғлинг...

«Ўғлим?» «Оёғи нега чалишади? Нега мадор йўқ?» «Тезроқ! Тезроқ!»

Баракка ўхшаш узун палата... Икки қатор темир каравотлар. Тўшаклар. Оқ чойшаблар... Кулранг адёллар. Бир-бирига ўхшаш қиёфалар. Ҳаммаси ёш, ҳаммаси рангпар... Дори иси... «Банниса» иси... Пастак деразадан тушаётган хира нур...

— Ана! Секин... Илтимос, шовқин солма...

— Ада!

Наҳот! Наҳот шу ўғли бўлса! Аэропортда хайрлашаётганида «мендан хавотир олманглар» деган, аввал онасини, кейин уни қучоқлаган, қучоқлаганида белини қисирлатиб юборган... Ҳар сафар «Термиздан соғинчли салом» деб хат бошлаган, «опамга айтинг, хавотир олмасинлар» деган, уч кун илгари «узоғи билан бир ойдан кейин бораман» деб хати келган... Қани, қани ўша ўғли? Ўн яшарлигида «онангни эҳтиёт қил» деганида йиғламай ерга қараб турган, хизматга кетиш олдида девдек йигит бўлиб етилган... Тамом бўпти-ку! Ранги докадек оппоқ... Соқол-мўйлови ўсган...

— Ўғлим, жон болам!

Раҳматилла адёл тагидан қўлини чиқариб, унинг бошини силади.

— Йиғламанг, ада.

Қизиқ, нега соқол-мўйлови мунча дағал? Нега оқарган? Ё худо! Ўғли ўзидан қариб кетибдими?

— Болам! Нима қилди? Нима бўлди сенга?

— Секин! — Ҳамидулла елкасига кимдир оҳиста қўл босганини ҳис этди. Аммо қайрилиб қарамади.

Ажаб, ўғлининг қўллари нега мунча ожиз? Нега қалтирайди?

— Опамга айтманг, ада. Опамга айтманг... Сизни кўрдим... Докторга раҳмат...

Ҳаяжонли ҳайқириқ янгради.

— Кордиамин! Сестра, кордиамин!

Раҳматилланинг юзига қон югургандек бўлди. Ҳатто... ҳатто кулимсиради ҳам. Отаси буни кўрди. Аниқ кўрди!

— Сестра! Ўлиб қолдингми? Кордиамин!

— Ўғлим! Кўзингни оч! Ўғлим!

— Нари туринг, қочинг!

— Йўқ! Бермайман! Боламни сенларга бермайман! Раҳматилла!

У жинни бўлиб қолганга ўхшарди. (Балки чиндан ҳам эсдан оғгандир). Шитоб билан адёлни юлқиб четга улоқтирди.

— Тур болам! Тур ўрнингдан! Кетамиз! Уйга кетамиз!

Шунда... шунда тўшакнинг ярми бўш эканини пайқади. Ўғлининг иккала оёғи йўқ эди. Тиззадан эмас, ундан ҳам юқорироқдан. Кўкрагидан буёғи дока билан ўраб ташланган. Ҳар жой-ҳар жойда қизғиштоб доғлар. Қотиб қолган қон доғлари...

— Қочинг, гражданин. Халақит беряпсиз.

— Ҳамид, кет. Тушунсанг-чи, дўстим, менга гап тегади.

— Йўқ! — У аввал темир каравот қиррасини муштлади. — Йўқ! Йўқ! — Кейин ўғлининг соқоли тикандек ўсиб кетган юзларидан ўпа бошлади.

— Болам, кўзингни оч, Раҳмат!

Ўша заҳоти шилқ этиб ерга ўтириб қолди.

— Нега? — деди инграб. — Нега? Инсофларинг борми? Айтинглар, болам нима гуноҳ қилувди?! — Ерга мук тушди-да, намиққан тахта полни қўшқўллаб ожиз муштлай бошлади.

— Нега? Нега?! Нега-а-а-а!!!

Дунё овози

СОВЕТ ДЕЛЕҒАЦИЯСИ КОБУЛДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Министрлар Советн Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Госпланн Раиси Ю. Д. Маслюков бошчилигидаги Совет делегацияси амалий визит билан якшанба куни Кобулга келди.

Делегация составида СССР молия министри Б. И. Гостев ва СССР ташқи иқтисодий алоқалар министри К. Ф. Катушев бор. Тушдан кейин делегацияни Афғонистон Республикасининг президенти Нажибулло қабул қилди. Бўлиб ўтган дўстона суҳбат чоғида Совет—Афғонистон иқтисодий, савдо-сотиқ ва молиявий муносабатларининг кўпгина масалалари муҳокама қилинди. Совет томони миллий экономикани ривожлантиришда ва мамлакат аҳолисининг турмуш шароитини яхшилашда Афғонистон раҳбариятига бундан буён ҳам зарур мадад бераверишга тайёр эканини тасдиқлади.

МАЖЛИС ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

ЖЕНЕВАда Пагуош учрашуви химиявий қурол иш группасининг 14-мажлиси ўз ишини тугаллади, мажлисда бир қанча мамлакатлардан келган қуролсизланиш ва химиявий қурол муаммолари билан шуғулланувчи 70 га яқин олим ва эксперт қатнашди.

Химиявий қуролни тақиқлашга оид халқаро конвенцияни узил-кесил ишлаб чиқиш соҳасидаги ишни жадаллаштиришга Пагуош ҳаракатининг қатнашчилари қандай ёрдам бера олишлари тўғрисидаги масала группанинг икки кунлик мажлиси диққат марказида бўлди. Жумладан, қуролсизланишга бағишланган конференциядаги ишларнинг аҳволи билан боғлиқ бўлган ҳамда химиявий қуролнинг янги турларини ишлаб чиқишни тўхтатиш масаласига тааллуқли аниқ-равшан муаммолар, шунингдек химиявий қуролни ишлаб чиқмаслик устидан назорат қилишнинг техникавий жиҳатлари муҳокама қилинди.

ИНА АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

Ироқ БМТнинг ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги битимни мустаҳкамлаш юзасидан Эрон—Ироқ қўшма ҳарбий комитетини тузиш тўғрисидаги таклифига рози, деди Ироқ республикасининг президенти Саддам Ҳусайн.

ИНА агентлигининг хабар қилишича, Ироқ президенти бу қарордан БМТ бош секретарининг шахсий вакили Ян Элиассонни хабардор қилган, ҳозир Элиассон Эрон—Ироқ музокараларини қайтадан бошлаш мақсадида маслаҳатлашувлар ўтказмоқда. ИНА агентлигининг таъкидлашича, С. Ҳусайн билан Я. Элиассоннинг тўрт соат давом этган музокаралари чоғида Ироқнинг ўт очишни тўхтатишга риоя этишга азму қарор берганлиги ва, башарти, Эрон олдиндан шарт қўйишдан бош тортган тақдирда у билан музокараларни яна бошлашга Ироқ томонининг тайёрлиги тасдиқланди.

(ТАСС).

• Спорт

СОВРИНЛИ ЎРИН

● ДЗЮДО. Белоруссия пойтахтида аёллар ва эркаклар ўртасида ўтказилган мамлакат чемпионати муросасиз баҳсларга бойлиги билан кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди. Вазни 61 килограммли спортчилар қатори кураш майдонига чиққан тошкентлик Нелли Қиёмова беллашувларни финалгача муваффақиятли давом эттирди. Ҳал қилувчи баҳсда эса ленинградлик Елена Петровага имкониятни бой бериб, чемпионатнинг кумуш медалини қўлга киритди.

«НЕФТЯНИК» ҒАЛАБАСИ

● ФУТБОЛ. Фарғонада тўрт команда ўртасида ўтказилаётган мавсумолди турнири бугун якунланади. Сўнгги учрашув «Геолог» ва «Нефтяник» коллективлари ўртасида бўлади. Пахтакорчилар «Помир» билан учрашувда бир очко олишган эди. Лекин майдон эгалари — «Нефтяник» футболчиларига ютқазишди. Жавобсиз тўпларни 5-минутда А. Гормашев, 15-минутда О. Буров, 70-минутда С. Звальнюклар киритишди. Ҳозир помирчилар 4 очко билан олдинда боришмоқда. Пахтакорчилар ҳисобида учта очко бор. «Геолог» очкосиз турибди.

Редактор У. УСМОНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мудир: темир йўл станциялари ва узеллари (профессор);

профессор: локомотивлар;

доцентлар: темир йўл транспортида автоматика ва телемеханика, темир йўл транспортида симли алоқа, йўллар ва йўл хўжалиги, эксплуатация ишларини бошқариш, химия, «химия» ихтисоси бўйича гидравлика ва сув таъминоти;

катта ўқитувчилар: олий математика, тиллар, молия ва учёт, жисмоний тарбия ва спорт, химия, «сув таъминоти ва канализация» ихтисоси бўйича гидравлика ҳамда сув таъминоти;

ассистентлар: олий математика (3), темир йўл транспортида автоматика ва телемеханика, темир йўл қидирув ишлари, лойиҳалаш ва қурилиш, химия, «гидравлика ва инженерлик гидрогеологияси» ихтисоси бўйича гидравлика ва сув таъминоти, тиллар.

АШХОБОД ФИЛИАЛИ БЎЙИЧА:

олий математика бўйича **катта ўқитувчи ва ассистентлар.**

Конкрус муддати — 26 февралгача.

Ҳужжатлар институт ректори номига қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, Л-45, Оборонная кўчаси, 1-уй.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ВА СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ

РСФСРнинг колхоз ва совхозларига доимий яшаб қолиш учун бориш юзасидан

ОИЛАЛАРНИ

ТАШКИЛИЙ РАВИШДА КЎЧИРАДИ

КЎЧИБ БОРИШНИ ИСТАГАН ГРАЖДАНЛАР ҚУЙИДАГИ МУДДАТЛАРДА РАСМИЙЛАШТИРИЛАДИЛАР:

— КАЛИНИН ОБЛАСТИГА — 1989 йил 8 февралгача;

— НОВГОРОД ОБЛАСТИГА — 1989 йил 7 февралгача;

— ВОЛГОГРАД ОБЛАСТИГА — 1989 йил 16 мартгача;

— КИРОВ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 23 мартгача;

— ЧИТА ОБЛАСТИГА — 1989 йил 31 мартгача;

— ПРИМОРЬЕ ЎЛКАСИГА — 1989 йил 14 апрелгача;

ПСКОВ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 20 апрелгача;

ИВАНОВО ОБЛАСТИГА — 1989 йил 8 майгача;

— КОСТРОМА ОБЛАСТИГА — 1989 йил 15 майгача;

— ЯРОСЛАВЛЬ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 20 майгача.

РЯЗАНЬ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 25 майгача.

Кўчиб бориш учун қарамоғида камида ишга лаёқатли икки аъзоси бўлган оилаларгина расмийлаштирилади.

Кўчиб бориш учун расмийлаштирилган оилаларга 2 тоннагача уй жиҳозларини бепул ташиб олиш ва йўлда бепул юриш ҳуқуқи берилади, уларга бир йўла ёрдам пули тўланади, етиб борилгач кўчиб борган оилалар уй-жой ёки квартира, ҳовли қурилишлари бўлган томорқа участкаси билан таъминланадилар.

Янги кўчиб борганлар икки йил мобайнида квартира ҳақи ва саккиз йил мобайнида қишлоқ хўжалиги солиқларини тўлашдан озод қилинадилар.

Барча справкалар ва расмийлаштиришга оид саволлар билан қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин:

— ШАҲАРЛАРДА — аҳолини ишга жойлаштириш область, шаҳар марказлари ва аҳолини ишга жойлаштириш бўйича бюроларга;

— НУКУС ШАҲРИДА — Қорақалпоғистон АССР республика марказига;

— РАЙОНЛАРДА — Қорақалпоғистон АССР республика маркази вакилларига ва аҳолини ишга жойлаштириш бўйича маҳаллий органларга;

— ТОШКЕНТ ШАҲРИДА — Космонавтлар проспекти, 6-уй ва Привокзал кўчаси, 30-уй, шунингдек аҳолини ишга жойлаштириш бўйича район пунктларига.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

10 февраль соат 19.30 да, 11, 12 февраль соат 16 ва 19.30 да

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ

НАСИБА АБДУЛЛАЕВА

ва

«САМАРҚАНД» ВОКАЛ-ЧОЛҒУ АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

(Янги программа)

Ансамблнинг бадиий раҳбари — БАҲРОМ АБДУЛЛАЕВ.

Билетлар соат 14.00 дан сотилмоқда.

●

Ташкилотлар ва корхоналарнинг раҳбарлари диққатига!

«ФЕРГАНГЛАВСНАБ»нинг

2-ишлаб чиқариш техника хизматига қарашли

ҚЎҚОНДАГИ МАҲСУЛОТЛАР ЕТКАЗИБ БЕРИШ КОРХОНАСИ

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

●

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31/I да **Фауст**, 1/II да **Боғчасарой фонтани**, 2/II да **Оловли фаришта.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/II да **Нажот истаб**, 2/II да **Кориолан.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 1/II да **Сўнмас аланга**, 2/II да **Хотинимнинг эри.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Денгиз ҳайвонлари» аттракционининг янги программаси (1/II да 19.30 да).

Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитетига қарашли Республика автомобиль транспорти бирлашмаси «Узводстройтранс» коллективи 15-автокорхона директори А. Умаровга онаси

Салима УМАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-текшириш институти коллективи институтнинг кекса ходими Н. Шокировга ўғли

Абдумалик ШОКИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат педагогика институтининг ректорати, партия комитети, касаба союз ташкилоти ва бадиий-графика факультетининг коллективи ранг-тасвир кафедрасининг ўқитувчиси Н. Ойдиновга онаси

Хумор РУЗИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Иқтисод институти коллективи сектор мудири Н. М. Файзиевга отаси

Қудрат МИРЗААҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Р. — 07556. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б. — 24. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12